Пролетарыі ўсіх краін, злучайцеся!

Комуністычная партыя (большэвікоў) Беларусі

ЗВЯЗДА

ОРГАН ЦК і МЕНСКАГА АБКОМА КП(б)Б

№ 226 (6202) | 29 верасня 1938 г., чацвер | ЦАНА 10 КАП.

Гісторыя Ўсесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў). Кароткі курс. Пад рэдакцыяй Камісіі ЦК ВКП(б). Адобран ЦК ВКП(б). 1938 год. Раздзел XI. Партыя большэвікоў у барацьбе за калектывізацыю сельскай гаспадаркі. (1930—1934 годы).

СЕННЯ Ў НУМАРЫ:

У Наркамаце Замежных Спраў.
Новы скорасны рэйс лётчыка Нікіфарава.
А. В. Шылен. — Настольная кніга совецкага настаўніцтва.
ЗА РУБЯЖОМ:
Чэхаславакія. (Ваенна-эканамічны нарыс).
Чэхаславакія рыхтуецца да адпору агрэсарам.
Прапанова чэхаславацкага ўрада.
Афіцыяльнае паведамленне чэхаславацкага ўрада аб адхіленні мемарандума Гітлера.
Пісьмо ўрада Чэхаславакіі англійскаму ўраду.
Рэзультаты лонданскай нарады французскіх і англійскіх міністраў.
Антываенныя выступленні ў Германіі.
Германская армія рыхтуецца да нападу на Чэхаславакію.
Новы зварот Рузвельта да Гітлера.

ЗА ЛЕПШЫ Ў СВЕЦЕ ЛЁН!

Ільнаводы Совецкай Беларусі ўступілі ў апошні рашаючы перыяд барацьбы за лепшы ў свеце совецкі лён. У калгасах са цэлішчаў паднімаецца трас-та, яна паступае на ільназаводы, на мяльна-трапальныя пункты. Разгортваецца пярвічная апрацоўка ільну. Першыя цэнтнеры і тоны валакна і трасты паступілі на дзяржаўныя склады, ільназаводы. Пярвічная апрацоўка ільну не менш складаная і адказная задача, чым сяўба, догляд за пасевамі, своечасовае церабленне і т. д.

На папярэдніх працэсах барацьбы за высокі ўраджай ільну шматтысячная армія калгасных ільнаводаў паказала ўзоры стаханаўскай работы. Армія стаханаўцаў - ільнаводаў папоўнілася сотнямі новых энтузіястаў высокіх сталінскіх ураджаяў.

У пачатку гэтага года 68-гадовы сівавалосы стаханавец калгаса «Чырвоны сормавец», Чэрыкаўскага раёна, Ошэр Евелевіч Сіманаў задаўся мэтай зняць на працягу лета з вопытнага ўчастка два ўраджаі ільну і атрымаць з усёй плошчы пасеву ільну ў калгасе не менш 7 цэнтнераў ільнавалакна з гектара. Пастаўленую перад сабой задачу стаханавец Сіманаў паспяхова ажыццявіў. З вопытнага гектара першы ўраджай ільну даў 12 цэнтнераў высокаякаснага валакна, другі ўраджай абяцае 4,5—5 цэнтнераў. Сярэдні ўраджай ільну па калгасу складзе 7 цэнтнераў з гектара.

Прыкладаў высокіх ураджаяў ільну многа. Усе 65 гектараў ільну калгаса «Перамога» (Шклоўскі раён), дзе адказнай па ільну працуе ордэнаносец Анастасія Гаваркова, дадуць не менш, як па 7 цэнтнераў ільнавалакна з гектара. Стаханаўскі-ж участак звяна, якім непасрэдна кіруе тав. Гаваркова, даў 10 цэнтнераў селекцыйнага насення і дасць не менш 13 цэнтнераў ільнавалакна з гектара.

За высокі ўраджай ільну ў мінулым годзе калгас «Вольная праца», Церахоўскага раёна, якім кіруе дэпутат Вярхоўнага Совета БССР, ордэнаносец тав. А. Ц. Караленка, залічан кандыдатам на Усесаюзную сельскагаспадарчую выстаўку. Сёлета ўраджай атрыман значна вышэй мінулагодняга. У сярэднім з усёй плошчы пасеву ільну (33 гектары) ураджай валакна будзе не менш 7 цэнтнераў з гектара. Звяно-ж, якім кіруе сама тав. Караленка, атрымала 9 цэнтнераў насення і атрымае каля 15 цэнтнераў валакна з гектара.

Любоўнай, крапатлівай працай соцень тысяч калгасных ільнаводаў у нашай рэспубліцы вырашчан і ўбран выдатны ўраджай ільну. Але мала ўбраць выдатны ўраджай такой важнейшай тэхнічнай культуры, якой з'яўляецца лён. Трэба яго таксама старанна і добраякасна апрацаваць. Пусціць на самацёк пярвічную апрацоўку ільну — значыць пагубіць ураджай. Адсюль перад ільнаводамі нашай рэспублікі, перад МТС, зямельнымі органамі, партыйнымі і совецкімі арганізацыямі ў складаным комплексе асенніх работ адной з важнейшых задач з'яўляецца забяспечыць своечасовую і правільную арганізацыю пярвічнай апрацоўкі ільну. У тэрмін здаць дзяржаве валакно і трасту высокай нумарнасці—справа гонару кожнага калгаса, МТС і раёна.

Аднак гэта важнейшая дзяржаўная справа не знаходзіць дастатковай увагі як з боку МТС і зямельных органаў, так і з боку многіх партыйных і совецкіх арганізацый. Па рэспубліцы на 20 верасня яшчэ не быў поўнасцю разаслан і замочан увесь лён (97,7 проц. выканання плана да выцерабленага ільну). Тэмпы загатовак трасты і валакна ніжэй мінулагодніх — 2,8 проц. выканання плана ў пераводзе на тропанае валакно. Недапушчальным з'яўляецца, што яшчэ да гэтага часу не выканан план загатовак насення. На 25 верасня калгасамі рэспублікі план здачы па кантрактацыі ільнасемя выканан толькі на 71 проц. Калгасы Менскай вобласці здалі дзяржаве і таго менш — 35,4 проц.

У многіх раёнах нашай рэспублікі адчуваюцца шкодныя тэндэнцыі — адкласці на больш позні час пярвічную апрацоўку ільну. Як вынік гэтага, не прыводзяцца ў рабочую гатоўнасць мяльна-трапальныя машыны, не рыхтуюцца ільнасушылкі, пункты пярвічнай апрацоўкі ільну і т. д. Ільняное ўпраўленне Наркамзема БССР, аблза, райза і МТС у хутчэйшым наладжванні і арганізацыі ў калгасах пярвічнай апрацоўкі ільну праяўляюць нецярпімую непаваротнасць, не ведаюць сапраўднага становішча рэчаў.

Да гэтага часу ў раёнах Магілёўскай вобласці не закончан яшчэ рамонт і нават праверка мяльна-трапальных машын. Адпушчаны дзяржавай крэдыт—157 тыс. рублёў—на набыццё калгасамі новых мяльна-трапальных машын не скарыстоўваецца. Са складаў Белсельгасснаба не забрана калгасамі 102 машыны.

У калгасах Аршанскага раёна, Віцебскай вобласці, ёсць каля 70 ільнаапрацоўчых машын і 6 машын (сістэмы Сергеева) у МТС. Але ні адна з іх поўнасцю не падрыхтавана да работы. Многія машыны патрабуюць рамонту, да многіх нехапае запасных частак — пасаў, шасцяронак і т. д. Загадчык райза тав. Крупчанка і дырэктары МТС асабліва не спяшаюцца з рамонтам машын, а гэтым самым тармозяць разгортванне масавай апрацоўкі ільну і здачу калгасамі ільнавалакна дзяржаве.

Такое-ж, калі не горшае, становішча з рамонтам мяльна-трапальных машын наглядаецца і ў Дубровенскім раёне гэтай вобласці. У калгасах, абслугоўваемых Дубровенскай МТС, з 29 машын неадрамантаваны яшчэ 8. У самой МТС адна машына яшчэ зусім не адрамантавана і нават не ўстаноўлена, а чатыры астатнія не праверaны.

Мала ў якіх раёнах прэзідыумы райвыканкомаў зацвердзілі планы пярвічнай апрацоўкі ільну і давялі іх да кожнага калгаса, кожнай брыгады, звяна. Трэба недапусціць у гэтым годзе паўтарэння мінулагодніх памылак, калі ў радзе месц апрацоўку трасты вялі агулам па калгасу, а не асобна па кожнаму звяну. Гэта зводзіла на нішто крапатлівую стаханаўскую працу звенняў на працягу ўсяго лета, не зацікаўлівала людзей у лепшай апрацоўцы ільну і здачы дзяржаве высокаякаснай прадукцыі.

Соўнаркам СССР у сваёй пастанове—аб мерапрыемствах па ўздыму ураджайнасці і палепшанні якасці валакна і насення ільну даўгунцу—рэкамендаваў праўленням калгасаў прэміраваць звеннявых, якія перавыканалі ўстаноўлены калгасам план здачы ільнапрадукцыі па кантрактацыі, налічваць звыш выпрацаваных імі працадзён 20—30 працадзён, у залежнасці ад размеру звяна і ступені перавыканання плана. Пры атрыманні калгасам прэмій-надбавак за ільнапрадукцыю, палавіна сумы прэмій-надбавак паступае ў распараджэнне ўсяго калгаса, а другая палавіна размяркоўваецца паміж членамі звенняў, перавыканаўшых план здачы ільнапрадукцыі.

Партыя і ўрад аддаюць выключную ўвагу павышэнню ўраджайнасці ільну. Зроблена ўсё для таго, каб лён стаў высокадаходнай культурай для калгасаў і калгаснікаў, працуючых на ільне. Сотні тысяч рублёў, ужо атрыманых калгасамі нашай рэспублікі за здадзенае па кантрактацыі дзяржаве ільнанасення,—яркае сведчанне гэтаму. Прамая задача партыйных і совецкіх арганізацый—яшчэ раз добра растлумачыць кожнаму калгасніку пастановы партыі і ўрада аб ільну.

Шырока разгортваючы соцыялістычнае спаборніцтва па догляду ільну на сцелішчах, па яго своечасоваму пад'ёму і акуратнаму сартаванню, на мяльна-трапальных пунктах машыннай і ручной апрацоўкі ільну — своечасова здадзім нашай дзяржаве высокаякасную ільнапрадукцыю. Справа гонару калгасных ільнаводаў нашай рэспублікі зрабіць совецкі лён лепшым у свеце!

ЧЭХАСЛАВАКІЯ РЫХТУЕЦЦА ДА АДПОРУ АГРЭСАРУ

ПРАГА, 28 верасня. (БЕЛТА). Учора ў прэзідэнта Чэхаславацкай рэспублікі Бенеша ўвесь дзень адбываліся нарады з членамі ўрада, кіраўнікамі палітычных партый і прадстаўнікамі грамадскіх арганізацый. На нарадах высветлілася поўная аднадушнасць поглядаў урада і кіруючых парламенцкіх партый у пытанні арганізацыі абароны рэспублікі.

[illegible]

**
*

ПРАГА, 27 верасня. (БЕЛТА). Учора адбылося пад старшынствам Маліпетра пасяджэнне пастаяннага парламенцкага камітэта [illegible]

На пасяджэнні зацверджаны два фінансавыя законапраекты ўрада і, у прыватнасці, закон аб некаторых абмежаваннях у выдачы ўкладаў. За прапанову ўрада галасавалі прадстаўнікі ўсіх партый, у тым ліку і камуністы.

Камітэт прыняў да ведама адстаўку ўрада Годжы і вітаў новы ўрад на чале з генералам Сыровы.

Камітэт зацвердзіў паведамленне прэм'ера Сыровы [illegible]

ПРАПАНОВА ЧЭХАСЛАВАЦКАГА ЎРАДА

ПРАГА, 28 верасня. (БЕЛТА). Згодна афіцыяльнага паведамлення, чэхаславацкі ўрад прапанаваў Польшчы пачаць перагаворы аб урэгуляванні ўсіх спрэчных пытанняў.

АФІЦЫЯЛЬНАЕ ПАВЕДАМЛЕННЕ ЧЭХАСЛАВАЦКАГА ЎРАДА АБ АДХІЛЕННІ МЕМАРАНДУМА ГІТЛЕРА

ПРАГА, 27 верасня. (БЕЛТА). У афіцыяльным [illegible] паведамленні чэхаславацкага ўрада [illegible] мемарандума [illegible]

[illegible]

ПІСЬМО ЎРАДА ЧЭХАСЛАВАКІІ АНГЛІЙСКАМУ ЎРАДУ

ЛОНДАН, 27 верасня. (БЕЛТА). [illegible]

[illegible]

Рэзультаты лонданскай нарады французскіх і англійскіх міністраў

ПАРЫЖ, 27 верасня. (БЕЛТА). [illegible]

[illegible]

**
*

ЛОНДАН, 28 верасня. (БЕЛТА). [illegible]

Вера Уліціна — комсамольскі арганізатар, стаханаўка менскай швейнай фабрыкі імя Крупскай.
Фото Я. Салавейчыка.

У НАРКАМАЦЕ ЗАМЕЖНЫХ СПРАЎ

Учора, 28 верасня, паверанным у справах ЗША п. Керк перадана было намесніку Народнага Камісара Замежных Спраў т. В. П. Пацёмкіну ніжэйнаступнае паведамленне ўрада ЗША:

«Па думцы ўрада Злучаных Штатаў, становішча ў Еўропе з'яўляецца цяпер настолькі крытычным, і вынікі вайны былі-б настолькі гібельны, што нельга пагарджаць ніякім дэмаршам, які можа садзейнічаць захаванню міру. Прэзідэнт Злучаных Штатаў ужо звярнуўся ў тэрміновым парадку з заклікам да рэйхсканцлера Германіі, прэзідэнта Чэхаславацкай рэспублікі і першых міністраў Велікабрытаніі і Францыі, падкрэсліваючы ўсю важнасць таго, каб пачатыя перагаворы прадаўжаліся і каб знойдзена было справядлівае вырашэнне ўзнікшага спору мірнымі сродкамі.

Урад Злучаных Штатаў мяркуе, што калі-б глава СССР ці совецкага ўрада палічыў неабходным неадкладна звярнуцца з падобным-жа заклікам да Германіі і Чэхаславакіі, ад уласнай асобы, звяртаючы іх увагу на надзвычайную важнасць адмовы ад прымянення сілы пры ўрэгуліраванні ўзнікшага паміж імі канфлікта, — збіральны эфект такога выражэння агульнай думкі, нават у апошнюю мінуту, мог-бы мець уплыў на далейшае развіццё падзей і садзейнічаць захаванню міру ў Еўропе.

Выказваючы вышэйвыкладзеную думку, урад Злучаных Штатаў зусім не фармуліруе, тым самым, сваёй думкі па сутнасці ўзнікшых спрэчак».

Учора-ж, 28 верасня, намеснік Народнага Камісара Замежных Спраў В. П. Пацёмкін паведаміў п. Керк наступную заяву ад імя ўрада СССР:

«Урад СССР няўхільна кіруецца ў сваёй знешняй палітыцы імкненнем да агульнага міру. Адвяргаючы прымяненне сілы для вырашэння міжнародных канфліктаў, СССР падтрымаў у свой час ініцыятыву ўрада Злучаных Штатаў Амерыкі, які прапанаваў у пакце Келога адмову ад вайны, як зброі нацыянальнай палітыкі. Больш таго, па прапанове ўрада СССР, у Маскве 9 лютага 1929 г. быў заключан дагавор СССР з радам краін аб датэрміновым увядзенні ў дзеянне гэтага пакта.

У сучасны момант у Цэнтральнай Еўропе разгортваюцца падзеі, якія пагражаюць перарасці ў новую сусветную вайну. У гэты адказны момант урад СССР не можа не ацаніць выступлення прэзідэнта Злучаных Штатаў Амерыкі з заклікам да мірнага вырашэння ўзнікшага канфлікта. Урад СССР спачуваюча прымае звернутую да яго прапанову ўрада ЗША — аказаць садзейнічанне папярэджанню вайны і мірнаму вырашэнню цяперашняга міжнароднага крызіса.

Канстатуючы наяўнасць перашкод для англа-французскага пасрэдніцтва паміж Чэхаславацкай рэспублікай і Германіяй, не гледзячы на праяўленую Чэхаславакіяй гатоўнасць прынесці ў афяру свае жыццёвыя інтарэсы ў імя агульнага міру, урад СССР найбольш эфектыўны сродак для папярэджання далейшай агрэсіі і для прадухілення новай сусветнай вайны бачыць у неадкладным скліканні міжнароднай канферэнцыі. Яшчэ ў сакавіку месяцы г. г., пасля гвалтоўнага захвату Аўстрыі, які стварыў пагрозу для міру ў Еўропе, урад СССР прапанаваў, у папярэджанне далейшых і небяспечнейшых міжнародных ускладненняў, неадкладнае скліканне такой канферэнцыі, якая магла-б знайсці практычныя меры для процідзеяння агрэсіі і выратавання міру калектыўнымі намаганнямі. Верны свайму імкненню да міру, урад СССР гатоў і ў сучасны момант падтрымаць высоўваемую ўрадам ЗША прапанову аб скліканні міжнароднай канферэнцыі і прыняць у апошняй актыўны ўдзел».

(БЕЛТА).

АНТЫВАЕННЫЯ ВЫСТУПЛЕННІ Ў ГЕРМАНІІ

ПРАГА, 28 верасня. (БЕЛТА). Як паведамляюць з Германіі, днямі ў Берліне адбылася бурная антываенная дэманстрацыя. На вуліцах збіраліся натоўпы народа, адкрыта агалашаўшыя лозунгі супроць фашысцкіх ваенных авантур. Падобныя весткі паступаюць і з іншых гарадоў Германіі.

ГЕРМАНСКАЯ АРМІЯ РЫХТУЕЦЦА ДА НАПАДУ НА ЧЭХАСЛАВАКІЮ

ПРАГА, 27 верасня. (БЕЛТА). На паўночнай і заходняй германскіх границах з Чэхаславакіяй назіраецца вялікае перасоўванне германскіх войск, часцей ахраннікаў і штурмавікоў.

На працягу апошніх сутак прадаўжаліся правакацыйныя налёты генлейнаўскіх «легіянераў», штурмавікоў і ахраннікаў на чэхаславацкую граніцу. У радзе месц нападаўшыя стралялі з кулямётаў і кідалі ручныя гранаты. Ёсць новыя выпадкі захвату і ўводу на германскую тэрыторыю чэхаславацкіх пагранічнікаў і жандараў. Пры нападзе ў Румбурку было ранена 8 і забіта 4 чэхі. З боку фашысцкіх налётчыкаў таксама ёсць страты.

У радзе пунктаў генлейнаўцамі былі зроблены беспаспяховыя спробы арганізаваць путч. Учора раніцой мяцежнікі прабавалі захапіць Брунталь, але сіламі жандармерыі і паліцыі гэта спроба была падаўлена. Некалькі дзесяткаў генлейнаўцаў затрыманы і заключаны пад варту.

**
*

ЛОНДАН, 28 верасня. (БЕЛТА). Па думцы добра інфармаваных берлінскіх кругоў, піша берлінскі карэспандэнт «Таймс», у выпадку, калі Чэхаславакія не прыме ўмоў Гітлера, германскія войскі пачнуць ваенныя дзеянні супроць Чэхаславакіі 29 верасня.

Учора вечарам, паведамляюць берлінскія карэспандэнты англійскіх газет, праз Берлін праходзілі бясконцым патокам германскія войскі, у тым ліку вялікая колькасць цяжкай артылерыі, зенітных гармат, кулямётаў, гаубіц, паходныя лазарэты і паходныя кухні.

У АПОШНЮЮ МІНУТУ

Новы скорасны рэйс лётчыка Нікіфарава

ЛЕНІНГРАД, 27 верасня. (БЕЛТА). Сёння пілот Грамадзянскага паветранага флота тав. М. А. Нікіфараў на самалёце «ПС-40» зрабіў новы рэкордны скорасны пералёт паміж Ленінградам і Масквой.

Вылецеўшы з Ленінграда ў 10 гадз. 55 мінут, ён зрабіў пасадку ў Маскве ў 12 гадз. 30 мін., пакрыўшы гэту адлегласць ў выключна рэкордны час — за 1 гадзіну 35 мінут. Самалёт даставіў у сталіцу 684 кілограмы тэрміновага грузу.

ПАВЕДАМЛЕННЕ АБ САМАЛЁЦЕ «РОДИНА»

28 верасня месцазнаходжанне самалёта «Родина» не выяўлена. Пошукі прадаўжаюцца.

БЕЛТА.

НОВЫ ЗВАРОТ РУЗВЕЛЬТА ДА ГІТЛЕРА

НЬЮ-ЁРК, 28 верасня. (БЕЛТА). Прэзідэнт ЗША Рузвельт учора зноў звярнуўся да Гітлера з пасланнем, прапануючы склікаць міжнародную канферэнцыю «усіх краін, непасрэдна зацікаўленых у вырашэнні канфлікта». Рузвельт просіць Гітлера прадаўжаць перагаворы з Чэхаславакіяй, каб пазбегнуць вайны. Хаця ЗША не маюць ніякіх абавязацельстваў у адносінах да Еўропы, заяўляе Рузвельт, аднак мы сазнаём сваю адказнасць за падзеі, якія адбываюцца ў Еўропе. Амерыканскі народ патрабуе, каб яго ўрад яшчэ раз выступіў з мэтай прадухіліць вайну.

ПЛЕНУМ МЕНСКАГА ГАРАДСКОГА КАМІТЭТА КП(б)Б

29 верасня ў 6 гадзін вечара ў Доме партактыва (вялікая зала) адбудзецца пленум Менскага гарадскога камітэта КП(б)Б.

МЕНГАРКОМ КП(б)Б.

ГІСТОРЫЯ

Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў)

Пад рэдакцыяй Камісіі ЦК ВКП(б). **КАРОТКІ КУРС.** *Адобран ЦК ВКП(б). 1938 год.*

РАЗДЗЕЛ XI

ПАРТЫЯ БОЛЬШЭВІКОЎ У БАРАЦЬБЕ ЗА КАЛЕКТЫВІЗАЦЫЮ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ.

(1930 — 1934 ГОДЫ).

1. МІЖНАРОДНАЯ АБСТАНОЎКА Ў 1930—34 ГОДАХ. ЭКАНАМІЧНЫ КРЫЗІС У КАПІТАЛІСТЫЧНЫХ КРАІНАХ. ЗАХВАТ ЯПОНІЯЙ МАНЧЖУРЫІ. ПРЫХОД ФАШЫСТАЎ ДА ЎЛАДЫ Ў ГЕРМАНІІ. ДВА АЧАГІ ВАЙНЫ.

У той час як СССР дабіўся сур'ёзных поспехаў у соцыялістычнай індустрыялізацыі краіны і быстрымі тэмпамі развіваў прамысловасць, у краінах капіталізма выбухнуў у канцы 1929 і стаў паглыбляцца ў наступныя тры годы небывалы яшчэ па разбуральнай сіле сусветны эканамічны крызіс. Прамысловы крызіс пераплёўся з сельскагаспадарчым, аграрным крызісам, і гэта яшчэ больш пагаршала становішча капіталістычных краін.

У той час як у СССР прамысловасць за тры крызісныя годы (1930—1933) вырасла больш, чым удвая і складала ў 1933 годзе 201 процант у параўнанні з узроўнем 1929 года, прамысловасць ЗША знізілася к канцу 1933 года да 65 працантаў ад узроўню 1929 года, прамысловасць Англіі — да 86 працантаў, прамысловасць Германіі — да 66 працантаў, прамысловасць Францыі—да 77 працантаў.

Гэтая акалічнасць лішні раз дэманстравала перавагу соцыялістычнай сістэмы гаспадаркі перад сістэмай капіталістычнай. Яна паказвала, што краіна соцыялізма з'яўляецца адзінай краінай у свеце, свабоднай ад эканамічных крызісаў.

У рэзультаце сусветнага эканамічнага крызіса 24 мільёны беспрацоўных былі асуджаны на голад, галечу, пакуты. Ад аграрнага крызіса цярпелі дзесяткі мільёнаў сялян.

Сусветны эканамічны крызіс яшчэ больш абвастрыў супярэчнасці паміж імперыялістычнымі дзяржавамі, паміж краінамі-пераможніцамі і краінамі пераможанымі, паміж імперыялістычнымі дзяржавамі і каланіяльнымі і залежнымі краінамі, паміж рабочымі і капіталістамі, паміж сялянамі і памешчыкамі.

Тав. Сталін указваў у сваім справаздачным дакладзе на XVI з'ездзе партыі, што буржуазія будзе шукаць выхаду з эканамічнага крызіса, з аднаго боку, — у падаўленні рабочага класа шляхам устанаўлення фашысцкай дыктатуры, гэта значыць дыктатуры найбольш рэакцыйных, найбольш шавіністычных, найбольш імперыялістычных элементаў капіталізма, з другога боку — у развязванні вайны за пераздзел калоній і сфер уплыву за кошт інтарэсаў слаба абароненых краін.

Так яно і адбылося.

У 1932 годзе ўзмацнілася пагроза вайны з боку Японіі. Японскія імперыялісты, бачачы, што еўрапейскія дзяржавы і ЗША цалкам паглынуты сваімі ўнутранымі справамі ў сувязі з эканамічным крызісам, рашылі скарыстаць выпадак і зрабіць спробу націснуць на слаба абаронены Кітай, падпарадкаваць яго сабе і стаць там гаспадарамі становішча. Не абвяшчаючы вайны Кітаю і па-машэнніцку скарыстоўваючы імі-ж створаныя «мясцовыя інцыдэнты», японскія імперыялісты зладзейскім чынам увялі войскі ў Манчжурыю Японскія войскі поўнасцю захвацілі Манчжурыю, падрыхтоўваючы сабе зручныя пазіцыі для захвату Паўночнага Кітая і нападу на СССР. Каб развязаць сабе рукі, Японія вышла з Лігі Нацый і пачала ўзмоцнена ўзбройвацца.

Гэтая акалічнасць штурхнула ЗША, Англію, Францыю на ўзмацненне сваіх ваенна-марскіх узбраенняў на Далёкім Усходзе. Японія яўна праследвала мэту — падпарадкаваць сабе Кітай і вышыбіць адтуль еўрапейска-амерыканскія імперыялістычныя дзяржавы. Апошнія адказалі на гэта ўзмацненнем сваіх узбраенняў.

Але Японія ставіла сабе і іншую мэту — захваціць совецкі Далёкі Усход. Зразумела, што СССР не мог прайсці міма такой небяспекі і пачаў узмоцнена ўмацоўваць абараназдольнасць Далёкаўсходняга края.

Такім чынам, дзякуючы японскім фашызаваным імперыялістам, на Далёкім Усходзе ўтварыўся першы ачаг вайны.

Эканамічны крызіс абвастрыў супярэчнасці капіталізма не толькі на Далёкім Усходзе. Ён абвастрыў іх таксама ў Еўропе. Зацягнуўшыйся крызіс прамысловасці і сельскай гаспадаркі, велізарнае беспрацоўе і ўзросшая незабяспечанасць немаёмных класаў узмацнілі нездаволенне рабочых і сялян. Нездаволенне перарастала ў рэволюцыйнае абурэнне рабочага класа. Нездаволенне асабліва ўзмацнілася ў Германіі, — у краіне, эканамічна знясіленай вайной, кантрыбуцыямі ў карысць англа-французскіх пераможцаў і эканамічным крызісам, дзе рабочаму класу прыходзілася мучыцца пад ярмом сваёй і замежнай, англа-французскай буржуазіі. Аб гэтым красамоўна гаварыла шэсць мільёнаў галасоў, атрыманых германскай компартыяй на апошніх выбарах у рэйхстаг перад прыходам да ўлады фашыстаў. Германская буржуазія бачыла, што буржуазна-дэмакратычныя свабоды, якія захаваліся ў Германіі, могуць адыграць з ёю злы жарт, што рабочы клас можа скарыстаць гэтыя свабоды для разгортвання рэволюцыйнага руху. Таму яна рашыла, што для захавання ў Германіі ўлады буржуазіі ёсць толькі адзін сродак — знішчыць буржуазныя свабоды, звесці да нуля парламент (рэйхстаг) і ўстанавіць тэрарыстычную буржуазна-нацыяналістычную дыктатуру, здольную падавіць рабочы клас і знайсці сабе базу сярод рэваншысцка настроеных дробнабуржуазных мас. І яна заклікала да ўлады партыю фашыстаў, якая называе сябе для абману народа партыяй нацыянал-**соцыялістаў**, добра ведаючы, што партыя фашыстаў з'яўляецца, папершае, найбольш рэакцыйнай і варожай рабочаму класу часткай імперыялістычнай буржуазіі, і, па-другое, — найбольш рэваншысцкай партыяй, здольнай пацягнуць за сабой мільённыя масы нацыяналістычна настроенай дробнай буржуазіі. У гэтым ёй дапамаглі прэдацелі рабочага класа — лідэры германскай соцыял-дэмакратыі, якія расчысцілі сваёй згодніцкай палітыкай дарогу для фашызма.

Такія былі ўмовы, якія вызначылі атрыманне ўлады германскімі фашыстамі ў 1933 годзе.

Аналізуючы падзеі ў Германіі, тав. Сталін гаварыў у сваім справаздачным дакладзе на XVII з'ездзе партыі:

«Перамогу фашызма ў Германіі трэба разглядаць не толькі як адзнаку слабасці рабочага класа і рэзультат здрад соцыял-дэмакратыі рабочаму класу, якая расчысціла дарогу фашызму. Яе трэба разглядаць таксама, як адзнаку слабасці буржуазіі, як адзнаку таго, што буржуазія ўжо не ў сілах уладарыць старымі метадамі парламентарызма і буржуазнай дэмакратыі, з прычыны чаго яна вымушана прыбегнуць ва ўнутранай палітыцы да тэрарыстычных метадаў кіравання...» (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 545).

Сваю ўнутраную палітыку германскія фашысты азнаменавалі падпалам рэйхстага, зверскім падаўленнем рабочага класа, знішчэннем арганізацый рабочага класа, знішчэннем буржуазна-дэмакратычных свабод. Сваю знешнюю палітыку — выхадам з Лігі Нацый і адкрытай падрыхтоўкай да вайны за **гвалтоўны** перагляд граніц еўрапейскіх дзяржаў у карысць Германіі.

Такім чынам, дзякуючы германскім фашыстам, у цэнтры Еўропы ўтварыўся другі ачаг вайны.

Зразумела, што СССР не мог прайсці міма такога сур'ёзнага факта. І ён стаў зорка сачыць за ходам падзей на Захадзе, умацоўваючы абараназдольнасць краіны на яе заходніх граніцах.

2. АД ПАЛІТЫКІ АБМЕЖАВАННЯ КУЛАЦКІХ ЭЛЕМЕНТАЎ ДА ПАЛІТЫКІ ЛІКВІДАЦЫІ КУЛАЦТВА, ЯК КЛАСА. БАРАЦЬБА СА СКРЫЎЛЕННЯМІ ПАЛІТЫКІ ПАРТЫІ Ў КАЛГАСНЫМ РУХУ. НАСТУПЛЕННЕ СУПРОЦЬ КАПІТАЛІСТЫЧНЫХ ЭЛЕМЕНТАЎ ПА ЎСЯМУ ФРОНТУ. XVI З'ЕЗД ПАРТЫІ.

Масавае ўступленне сялян у калгасы, якое разгарнулася ў 1929—30 гадах, з'явілася рэзультатам усёй папярэдняй работы партыі і ўрада. Рост соцыялістычнай індустрыі, якая пачала масавую выпрацоўку трактароў і машын для сельскай гаспадаркі; рашучая барацьба з кулацтвам у часе хлебазагатоўчых кампаній 1928 і 1929 гадоў; рост сельскагаспадарчай кааперацыі, якая паступова прывучала селяніна да калектыўнай гаспадаркі; добры вопыт першых калгасаў і соўгасаў, — усё гэта падрыхтавала пераход да суцэльнай калектывізацыі, уступленне сялян у калгасы цэлымі сёламі, раёнамі, акругамі.

Пераход да суцэльнай калектывізацыі адбываўся не ў парадку простага і мірнага ўступлення ў калгасы асноўных мас сялянства, а ў парадку масавай барацьбы сялян супроць кулацтва. Суцэльная калектывізацыя азначала пераход усіх зямель у раёне сяла ў рукі калгаса, але значная частка гэтых зямель знаходзілася ў руках кулакоў, — таму сяляне зганялі кулакоў з зямлі, раскулачвалі іх, адбіралі жывёлу, машыны і патрабавалі ад Совецкай улады арышту і высялення кулакоў.

Суцэльная калектывізацыя азначала, такім чынам, ліквідацыю кулацтва.

Гэта была палітыка ліквідацыі кулацтва, як класа, на аснове суцэльнай калектывізацыі.

К гэтаму часу ў СССР ужо была дастатковая матэрыяльная база для таго, каб пакончыць з кулацтвам, зламаць яго супраціўленне, ліквідаваць яго, як клас, і замяніць яго вытворчасць вытворчасцю калгасаў і соўгасаў.

Яшчэ ў 1927 годзе кулакі выраблялі больш 600 мільёнаў пудоў хлеба, з якіх таварнага хлеба давалі каля 130 мільёнаў пудоў. Калгасы-ж і соўгасы маглі даць у 1927 годзе толькі 35 мільёнаў пудоў таварнага хлеба. У 1929 годзе, дзякуючы цвёрдаму курсу большэвіцкай партыі на развіццё соўгасаў і калгасаў і поспехам соцыялістычнай індустрыі, якая снабжала вёску трактарамі і сельгасмашынамі, калгасы і соўгасы выраслі ў сур'ёзную сілу. Ужо ў гэтым годзе калгасы і соўгасы выраблялі не менш 400 мільёнаў пудоў хлеба, з якіх таварнага хлеба давалі ўжо больш 130 мільёнаў пудоў, гэта значыць, больш, чым кулакі ў 1927 годзе. А ў 1930 годзе калгасы і соўгасы павінны былі даць і сапраўды далі таварнага хлеба больш 400 мільёнаў пудоў, гэта значыць, непараўнальна больш, чым давала кулацтва ў 1927 годзе.

Такім чынам, перамяшчэнне класавых сіл у эканоміцы краіны і наяўнасць матэрыяльнай базы, неабходнай для таго, каб замяніць кулацкую хлебную вытворчасць вытворчасцю калгасаў і соўгасаў, далі магчымасць большэвіцкай партыі перайсці ад палітыкі **абмежавання** кулацтва да новай палітыкі, да палітыкі **ліквідацыі кулацтва, як класа,** на аснове суцэльнай калектывізацыі.

Да 1929 года Совецкая ўлада праводзіла палітыку абмежавання кулацтва. Совецкая ўлада абкладвала кулака павышаным падаткам, патрабавала ад яго продажу хлеба дзяржаве па цвёрдых цэнах, абмяжоўвала да пэўных размераў кулацкае землекарыстанне законам аб арэндзе зямлі, абмяжоўвала размеры кулацкай гаспадаркі законам аб прымяненні наёмнай працы ў аднаасобнай сялянскай гаспадарцы. Але яна не вяла яшчэ палітыкі ліквідацыі кулацтва, бо законы аб арэндзе зямлі і найме працы дапускалі існаванне кулацтва, а забарона раскулачвання давала адносна гэтага пэўную гарантыю. Такая палітыка вяла да таго, што затрымліваўся рост кулацтва, выцясняліся і разараліся асобныя слаі кулацтва, якія не вытрымалі гэтых абмежаванняў. Але яна не знішчала гаспадарчых асноў кулацтва, як класа, яна не вяла да ліквідацыі кулацтва. Гэта была палітыка абмежавання, а не ліквідацыі кулацтва. Яна была неабходна да пэўнага часу, пакуль калгасы і соўгасы былі яшчэ слабы і не маглі замяніць кулацкую хлебную вытворчасць сваёй уласнай вытворчасцю.

У канцы 1929 года, у сувязі з ростам калгасаў і соўгасаў, Совецкая ўлада зрабіла круты паварот ад такой палітыкі. Яна перайшла да палітыкі ліквідацыі, да палітыкі знішчэння кулацтва, як класа. Яна адмяніла законы аб арэндзе зямлі і найме працы, пазбавіўшы, такім чынам, кулацтва і зямлі і наёмных работнікаў. Яна зняла забарону з раскулачвання. Яна дазволіла сялянам канфіскаваць у кулацтва жывёлу, машыны і іншы інвентар у карысць калгасаў. Кулацтва было экспрапрыявана. Яно было экспрапрыявана таксама, як у 1918 годзе былі экспрапрыяваны капіталісты ў галіне прамысловасці, з той, аднак, розніцай, што сродкі вытворчасці кулацтва перайшлі на гэты раз не ў рукі дзяржавы, а ў рукі аб'яднаных сялян, у рукі калгасаў.

Гэта быў найглыбейшы рэволюцыйны пераварот, скачок са старога якаснага стану грамадства ў новы якасны стан, роўназначны па сваіх выніках рэволюцыйнаму перавароту ў кастрычніку 1917 года.

Своеасаблівасць гэтай рэволюцыі заключалася ў тым, што яна была праведзена **зверху,** па ініцыятыве дзяржаўнай улады, пры прамым падтрыманні **знізу** з боку мільённых мас сялян, якія змагаліся супроць кулацкай кабалы, за свабоднае калгаснае жыццё.

Яна, гэтая рэволюцыя, адным ударам вырашыла тры карэнныя пытанні соцыялістычнага будаўніцтва:

а) Яна ліквідавала самы шматлікі эксплаататарскі клас у нашай краіне, клас кулакоў, аплот рэстаўрацыі капіталізма;

б) Яна перавяла са шляху аднаасобнай гаспадаркі, нараджаючай капіталізм, на шлях грамадскай, калгаснай, соцыялістычнай гаспадаркі самы шматлікі працоўны клас ў нашай краіне, клас сялян;

в) Яна дала Совецкай уладзе соцыялістычную базу ў самай абшырнай і жыццёва неабходнай, але і ў самай адсталай галіне народнай гаспадаркі — у сельскай гаспадарцы.

Тым самым былі знішчаны ўнутры краіны апошнія крыніцы рэстаўрацыі капіталізма і разам з тым былі створаны новыя, рашаючыя ўмовы, неабходныя для пабудовы соцыялістычнай народнай гаспадаркі.

Абгрунтоўваючы палітыку ліквідацыі кулацтва, як класа, і адзначаючы рэзультаты масавага руху сялян за суцэльную калектывізацыю, тав. Сталін пісаў у 1929 годзе:

«Разбураецца і ператвараецца ў прах апошняя надзея капіталістаў усіх краін, якія мараць аб аднаўленні капіталізма ў СССР, — «свяшчэнны прынцып прыватнай уласнасці». Сяляне, разглядаемыя імі, як матэрыял, які ўгнойвае глебу для капіталізма, масамі пакідаюць хвалёны сцяг «прыватнай уласнасці» і пераходзяць на рэльсы калектывізма, на рэльсы соцыялізма. Разбураецца апошняя надзея на аднаўленне капіталізма» (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 296).

Палітыка ліквідацыі кулацтва, як класа, была замацавана ў гістарычнай пастанове ЦК ВКП(б) ад 5 студзеня 1930 года «Аб тэмпе калектывізацыі і мерах дапамогі дзяржавы калгаснаму будаўніцтву». Пастанова поўнасцю ўлічвала рознастайнасць умоў у розных раёнах СССР, неаднолькавую ступень падрыхтаванасці да калектывізацыі ў розных абласцях СССР.

Былі ўстаноўлены розныя тэмпы калектывізацыі. ЦК ВКП(б) разбіў вобласці СССР з пункту гледжання тэмпаў калектывізацыі на тры групы.

Да першай групы былі аднесены важнейшыя зерневыя раёны, якія былі найбольш падрыхтаваныя да калектывізацыі, мелі больш трактароў, больш соўгасаў, больш вопыту ў барацьбе з кулацтвам у мінулых хлебазагатоўчых кампаніях, — паўночны Каўказ (Кубань, Дон, Тэрэк), сярэдняя Волга, ніжняя Волга. Для гэтай групы зерневых раёнаў ЦК прапаноўваў закончыць у асноўным калектывізацыю вясной 1931 года.

Другая група зерневых раёнаў, куды ўваходзілі Украіна, Цэнтральна-Чарназёмная вобласць, Сібір, Урал, Казахстан і іншыя зерневыя раёны, магла закончыць у асноўным калектывізацыю вясной 1932 года.

Астатнія вобласці, краі і рэспублікі (Маскоўская вобласць, Закаўказзе, Сярэдне-Азіяцкія рэспублікі і т. д.) маглі расцягнуць тэрміны калектывізацыі да канца пяцігодкі, гэта значыць да 1933 года.

ЦК партыі прызнаў неабходным у сувязі з растучымі тэмпамі калектывізацыі яшчэ больш паскорыць будаўніцтва заводаў, выпрацоўваючых трактары, камбайны, трактарны прычэпны інвентар і т. п. Адначасова ЦК патрабаваў даць «рашучы адпор тэндэнцыям недаацэнкі ролі коннай цягі на данай стадыі калгаснага руху, тэндэнцыям, якія вядуць да разбазарвання і распродажу коней».

Удвая павялічваліся крэдыты калгасам на 1929—30 год (да 500 мільёнаў рублёў).

Прапаноўвалася забяспечыць калгасы правядзеннем землеўпарадкавання за кошт дзяржавы.

У пастанове давалася важнейшае ўказанне, што **галоўнай формай** калгаснага руху на даным этапе з'яўляецца сельскагаспадарчая арцель, у якой калектывізуюцца толькі **асноўныя** сродкі вытворчасці.

ЦК з усёй сур'ёзнасцю перасцерагаў партыйныя арганізацыі «супроць якога-б то ні было «дэкрэтавання» зверху калгаснага руху, якое можа стварыць небяспеку падмены сапраўднага соцыялістычнага спаборніцтва па арганізацыі калгасаў ігрой у калектывізацыю» (ВКП(б) у рэзалюцыях, ч. II, стар. 662).

Гэта пастанова ЦК унесла яснасць у справу правядзення ў жыццё новай палітыкі партыі ў вёсцы.

На аснове палітыкі ліквідацыі кулацтва і ўстанаўлення суцэльнай калектывізацыі разгарнуўся магутны калгасны рух. Сяляне цэлымі сёламі і раёнамі ўступалі ў калгасы і змяталі са шляху кулацтва, вызваляючыся ад кулацкай кабалы.

Але побач з велізарнымі поспехамі калектывізацыі неўзабаве пачалі выяўляцца і недахопы ў практыцы партыйных работнікаў, скрыўленні партыйнай палітыкі па калгаснаму будаўніцтву. Не гледзячы на папярэджанне ЦК супроць празмернага захаплення поспехамі калектывізацыі, многія партыйныя работнікі пачалі штучна фарсіраваць калектывізацыю, не лічачыся з умовамі месца і часу, не лічачыся са ступенню падрыхтаванасці сялян да ўступлення ў калгасы.

Выявілася, што парушаўся прынцып **добраахвотнасці** ў калгасным будаўніцтве. У радзе раёнаў добраахвотнасць замянялася **прымусам** да ўступлення ў калгасы пад пагрозай «раскулачвання», пазбаўлення выбарчых праваў і т. д.

У радзе раёнаў падрыхтоўчая работа і цярплівае растлумачэнне асноў партыйнай палітыкі ў галіне калектывізацыі падмяняліся бюракратычным, чыноўніцкім дэкрэтаваннем зверху раздутых лічбавых даных аб нібы створаных калгасах, штучным уздуваннем процанта калектывізацыі.

Наперакор указанням ЦК аб тым, што асноўным звяном калгаснага руху з'яўляецца сельскагаспадарчая арцель, у якой абагульняюцца толькі **асноўныя** сродкі вытворчасці, у радзе месц рабілася галавацяпскае пераскокванне праз арцель да комуны, праводзілася аграмаджанне жыллёвых пабудоў, нетаварнай малочнай і дробнай жывёлы, хатняй птушкі і т. д.

Кіруючыя работнікі некаторых абласцей, захопленыя першымі поспехамі калектывізацыі, парушылі прамыя ўказанні ЦК аб тэмпах і тэрмінах калектывізацыі. Маскоўская вобласць у пагоні за дутымі лічбамі пачала арыентаваць сваіх работнікаў на сканчэнне калектывізацыі вясной 1930 года, хоць у яе распараджэнні было не менш трох год (канец 1932 года). Яшчэ больш грубае парушэнне было дапушчана ў Закаўказзі, у Сярэдняй Азіі.

Кулакі і іх падгалоскі, скарыстоўваючы гэтыя перагібы ў правакацыйных мэтах, выступалі з прапановамі замест сельскагаспадарчых арцелей арганізаваць комуны, неадкладна аграмадзіць жыллёвыя пабудовы, дробную жывёлу, хатнюю птушку. Адначасова кулацтва вяло агітацыю за ўбой жывёлы перад уступленнем у калгасы, пераконваючы сялян, што ў калгасе жывёлу «усё роўна адбяруць». Класавы вораг разлічваў, што перагібы і памылкі, дапушчаныя мясцовымі арганізацыямі пры калектывізацыі, азлобяць сялянства, выклікаюць мяцяжы супроць Совецкай улады.

У рэзультаце дапушчаных партыйнымі арганізацыямі памылак і прамых правакацыйных дзеянняў класавага ворага, у другой палавіне лютага 1930 года на фоне агульных бясспрэчных поспехаў калектывізацыі ў радзе раёнаў паявіліся небяспечныя адзнакі сур'ёзнага нездаволення сялянства. Дзе-ні-дзе кулакам і іх агентам удалося нават падбіць сялян на прамыя антысовецкія выступленні.

Цэнтральны Камітэт партыі, атрымаўшы рад трывожных сігналаў аб скажэннях партыйнай лініі, якія пагражалі зрывам калектывізацыі, неадкладна пачаў выпраўляць становішча, пачаў павярачваць партыйныя кадры на шлях хутчэйшага выпраўлення дапушчаных памылак. 2 сакавіка 1930 года па рашэнню ЦК быў апублікаван артыкул тав. Сталіна «Галавакружэнне ад поспехаў». У гэтым артыкуле рабілася папярэджанне ўсім тым, хто, захапляючыся поспехамі калектывізацыі, упаў у грубыя памылкі і адступіў ад лініі партыі, усім тым, хто прабаваў пераводзіць сялян на калгасны шлях мерамі адміністратыўнага націску. У артыкуле з усёй сілай падкрэсліваўся прынцып добраахвотнасці калгаснага будаўніцтва і ўказвалася на неабходнасць улічваць рознастайнасць умоў у розных раёнах СССР пры вызначэнні тэмпаў і метадаў калектывізацыі. Тав. Сталін напамінаў, што асноўным звяном калгаснага руху з'яўляецца сельскагаспадарчая арцель, у якой абагульняюцца толькі асноўныя сродкі вытворчасці, галоўным чынам па зерневой гаспадарцы, і не аграмаджваюцца прысядзібныя землі, жыллёвыя пабудовы, частка малочнай жывёлы, дробная жывёла, хатняя птушка і т. д.

Артыкул тав. Сталіна меў найвялікшае палітычнае значэнне. Гэты артыкул дапамог партыйным арганізацыям выправіць іх памылкі і нанёс вельмі моцны ўдар ворагам Совецкай улады, якія спадзяваліся на тое, што на глебе перагібаў ім удасца настроіць сялянства супроць Совецкай улады. Шырокія масы сялянства пераканаліся, што лінія большэвіцкай партыі не мае нічога агульнага з галавацяпскімі «левымі» перагібамі, якія дапускаліся на месцах. Артыкул унёс супакаенне ў сялянскія масы.

Каб давесці да канца справу выпраўлення перагібаў і памылак, пачатую артыкулам тав. Сталіна, ЦК ВКП(б) рашыў яшчэ раз ударыць па гэтых памылках, апублікаваўшы 15 сакавіка 1930 года пастанову «Аб барацьбе са скрыўленнямі партыйнай лініі ў калгасным руху».

У гэтай пастанове падрабязна разбіраліся дапушчаныя памылкі, якія з'явіліся рэзультатам адступлення ад ленінска-сталінскай лініі партыі, рэзультатам прамога парушэння дырэктыў партыі.

ЦК указваў, што практыка «левых» перагібаў з'яўляецца прамой дапамогай класаваму ворагу.

ЦК прапаноўваў: «работнікаў, якія не ўмеюць або не жадаюць павесці рашучую барацьбу са скрыўленнямі партыйнай лініі, **знімаць з пастоў і замяняць** другімі» (ВКП(б) у рэзалюцыях, ч. II, стар. 663).

ЦК абнавіў кіраўніцтва некаторых абласных і краявых партыйных арганізацый (Маскоўская вобласць, Закаўказзе), якія дапусцілі палітычныя памылкі і не здолелі выправіць іх.

3 красавіка 1930 года быў апублікаван артыкул тав. Сталіна «Адказ таварышам калгаснікам». У ім быў паказан **корань** памылак у сялянскім пытанні і галоўныя памылкі ў калгасным руху: няправільны падыход да серадняка, парушэнне ленінскага прынцыпа добраахвотнасці пры пабудове калгасаў, парушэнне ленінскага прынцыпа ўліку рознастайнасці ўмоў у розных раёнах СССР, пераскокванне праз арцель да комуны.

У рэзультаце ўсіх гэтых мерапрыемстваў партыя дабілася ліквідацыі перагібаў, дапушчаных у радзе раёнаў мясцовымі работнікамі.

Патрэбна была найвялікшая цвёрдасць Цэнтральнага Камітэта, уменне яго пайсці **супроць цячэння,** каб своечасова павярнуць на правільны шлях значную частку партыйных кадраў, якая, захапіўшыся поспехамі, кацілася вельмі хутка ўніз, у бок ад партыйнай лініі.

Партыя дабілася таго, што скрыўленні партыйнай лініі ў калгасным руху былі ліквідаваны.

На гэтай аснове былі замацаваны поспехі калгаснага руху.

На гэтай аснове была створана глеба для новага магутнага росту калгаснага руху.

Да пераходу партыі к палітыцы ліквідацыі кулацтва, як класа, сур'ёзнае наступленне супроць капіталістычных элементаў, якое мае на мэце іх ліквідацыю, ішло, галоўным чынам, па лініі горада, па лініі прамысловасці. Сельская гаспадарка, сяло, пакуль-што адставала ад прамысловасці, ад горада. З прычыны гэтага наступленне мела аднабокі, не поўны, не ўсеагульны характар. Але цяпер, калі адсталасць сяла стала адыходзіць у мінулае, барацьба сялянства за ліквідацыю кулацтва абазначылася з усёй яснасцю, і партыя перайшла да палітыкі ліквідацыі кулацтва, — наступленне супроць капіталістычных элементаў набыло ўсеагульны характар, аднабокае наступленне перайшло ў наступленне па ўсяму фронту. К моманту склікання XVI з'езда партыі ўсеагульнае наступленне на капіталістычныя элементы ўжо разгортвалася па ўсёй лініі.

XVI з'езд партыі сабраўся 26 чэрвеня 1930 года. На з'ездзе прысутнічала 1.268 дэлегатаў з рашаючым голасам і 891 з дарадчым голасам, якія прадстаўлялі 1.260.874 члены партыі і 711.609 кандыдатаў.

XVI з'езд партыі ўвайшоў у гісторыю партыі, як «з'езд разгорнутага наступлення соцыялізма **па ўсяму фронту,** ліквідацыі кулацтва, як класа, і правядзення ў жыццё суцэльнай калектывізацыі» (**Сталін**).

У палітычнай справаздачы ЦК тав. Сталін паказаў, якіх буйных перамог дабілася большэвіцкая партыя, разгортваючы соцыялістычнае наступленне.

У галіне соцыялістычнай індустрыялізацыі было дасягнута перавышэнне ўдзельнай вагі прамысловасці ва ўсёй валавой прадукцыі народнай гаспадаркі над удзельнай вагой сельскай гаспадаркі. У 1929—30 гаспадарчым годзе доля прамысловасці складала ўжо не менш 53 процантаў валавой прадукцыі ўсёй народнай гаспадаркі, а доля сельскай гаспадаркі—каля 47 процантаў.

К XV з'езду, у 1926—27 годзе, валавая прадукцыя **ўсёй** прамысловасці дасягала ўсяго 102,5 процанта даваеннага ўзроўню, к XVI-ж з'езду, гэта значыць у 1929—30 годзе — каля 180 процантаў даваеннага ўзроўню.

Усё больш умацоўвалася цяжкая індустрыя — выраб сродкаў вытворчасці, машынабудаўніцтва.

«... Мы знаходзімся напярэдадні ператварэння з краіны **аграрнай** у краіну **індустрыяльную**», — заявіў тав. Сталін пры бурным адабрэнні ўсяго з'езда.

Аднак, высокія **тэмпы** развіцця прамысловасці, растлумачваў тав. Сталін, нельга было змешваць з **узроўнем** развіцця прамысловасці. Не гледзячы на небывалыя тэмпы развіцця соцыялістычнай індустрыі, па **ўзроўню** развіцця прамысловасці мы яшчэ **намнога адставалі** ад перадавых капіталістычных краін. Так было з вытворчасцю электраэнергіі, не гледзячы на каласальныя поспехі электрыфікацыі ў СССР. Так было з вытворчасцю метала. Вытворчасць чыгуну ў СССР павінна была па плану скласці ў канцы 1929—30 года 5,5 мільёна тон, тады як у Германіі ў 1929 годзе выплаўка чыгуну выражалася ў 13,4 мільёна тон, у Францыі — 10,45 мільёна тон. Каб ліквідаваць у найкарацейшы тэрмін нашу тэхніка-эканамічную адсталасць, неабходна было далейшае паскарэнне тэмпаў развіцця нашай прамысловасці, неабходна была самая рашучая барацьба з апартуністамі, якія імкнуліся знізіць тэмпы развіцця соцыялістычнай прамысловасці.

«... Людзі, якія балбочуць аб неабходнасці **зніжэння** тэмпу развіцця нашай прамысловасці, з'яўляюцца ворагамі соцыялізма, агентамі нашых класавых ворагаў», — указваў тав. Сталін (Пытанні ленінізма, стар. 369).

Пасля паспяховага выканання і перавыканання плана першага года першай пяцігодкі ў масах зарадзіўся лозунг—**«выканаць пяцігодку ў чатыры годы».** Па раду перадавых галін прамысловасці (нафтавая, тарфяная, агульнае машынабудаўніцтва, сельскагаспадарчае машынабудаўніцтва, электратэхнічная прамысловасць) выкананне плана ішло настолькі паспяхова, што можна было нават ажыццявіць праграму пяцігодкі па гэтых галінах у 2½—3 годы. Гэта пацвярджала поўную рэальнасць лозунга «пяцігодка ў чатыры годы» і выкрывала апартунізм малавераў, якія сумняваліся ў магчымасці яго ажыццяўлення.

XVI з'езд даручыў ЦК партыі «забяспечыць і ў далейшым **баявыя большэвіцкія тэмпы** соцыялістычнага будаўніцтва, дабіцца сапраўднага **выканання пяцігодкі ў чатыры годы**».

К XVI з'езду партыі быў дасягнут найвялікшы пералом у развіцці сельскай гаспадаркі СССР. Шырокія масы сялянства павярнулі да соцыялізма. На 1 мая 1930 года ў асноўных зерна-

(Працяг на 3—4 стар.).

ПРАЦЯГ.

…х раёнах вытвараючых абласцей калектывізацыя ахапіла 40—50 процантаў сялянскіх гаспадарак (замест 2—3 процантаў вясной 1928 года). Пасеўныя плошчы калгасаў склалі 36 мільёнаў гектараў.

Такім чынам, была перавыканана тая павышаная праграма, якая была вызначана ў рашэнні ЦК ад 5 студзеня 1930 года (30 мільёнаў гектараў). Пяцігадовая-ж праграма калгаснага будаўніцтва на працягу двух год ужо была перавыканана больш, чым у паўтара раза.

Таварная прадукцыя калгасаў за тры годы вырасла больш, чым у 40 разоў. Ужо ў 1930 годзе дзяржава атрымала ад калгасаў, не лічачы соўгасаў, больш палавіны ўсёй таварнай прадукцыі зярна ў краіне.

Гэта азначала, што лёс сельскай гаспадаркі ад гэтага часу будуць вызначаць не індывідуальныя сялянскія гаспадаркі, а калгасы і соўгасы.

Калі да масавага ўступлення сялянства ў калгасы Совецкая ўлада апіралася, галоўным чынам, на соцыялістычную прамысловасць, то ад гэтага часу яна стала апірацца таксама і на быстра растучы соцыялістычны сектар сельскай гаспадаркі, на калгасы і соўгасы.

Калгаснае сялянства стала, як указаў XVI з'езд партыі ў адным са сваіх рашэнняў, «сапраўднай і моцнай апорай Совецкай улады».

3. УСТАНОЎКА НА РЭКАНСТРУКЦЫЮ ЎСІХ ГАЛІН НАРОДНАЙ ГАСПАДАРКІ. РОЛЯ ТЭХНІКІ. ДАЛЕЙШЫ РОСТ КАЛГАСНАГА РУХУ. ПАЛІТАДДЗЕЛЫ Ў КАЛГАСАХ. ВЫНІКІ ВЫКАНАННЯ ПЯЦІГОДКІ Ў ЧАТЫРЫ ГОДЫ. ПЕРАМОГА СОЦЫЯЛІЗМА ПА ЎСЯМУ ФРОНТУ. XVII З'ЕЗД ПАРТЫІ.

Пасля таго, як выяснілася, што цяжкая індустрыя і, асабліва, машынабудаўніцтва, не толькі створаны і ўмацаваны, але і развіваюцца далей вельмі быстрым тэмпам, перад партыяй устала чарговая задача — рэканструяваць усе галіны народнай гаспадаркі на базе новай, сучаснай тэхнікі. Трэба было даць новую сучасную тэхніку, новыя станкі, новыя машыны — паліўнай прамысловасці, металургіі, лёгкай прамысловасці, харчовай прамысловасці, лясной прамысловасці, ваеннай прамысловасці, транспарту, сельскай гаспадарцы. З прычыны каласальнага росту попыту на сельгаспрадукты і прамысловыя тавары неабходна было падвоіць, патроіць выпуск прадукцыі ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі. Але дабіцца гэтага немагчыма было без снабжэння заводаў і фабрык, соўгасаў і калгасаў дастатковай колькасцю новага, сучаснага абсталявання, бо старое абсталяванне не ў сілах было ўзняць такі рост прадукцыі.

Без рэканструкцыі асноўных галін народнай гаспадаркі немагчыма было задаволіць новыя, усё больш растучыя патрэбнасці краіны і яе народнай гаспадаркі.

Без рэканструкцыі немагчыма было давесці да канца наступленне соцыялізма па ўсяму фронту, бо капіталістычныя элементы горада і сяла трэба было біць і даканаць не толькі новай арганізацыяй працы і ўласнасці, але і новай тэхнікай, пераважаю сваёй тэхнікі.

Без рэканструкцыі немагчыма было дагнаць і перагнаць у тэхніка-эканамічных адносінах перадавыя капіталістычныя краіны, бо, калі з пункту гледжання тэмпаў развіцця прамысловасці СССР пераўзыходзіў капіталістычныя краіны, то з пункту гледжання ўзроўню развіцця прамысловасці, з пункту гледжання колькасці выпускаемай прадукцыі СССР усё яшчэ сур'ёзна адставаў ад іх.

Каб ліквідаваць гэтую адсталасць, трэба было снабдзіць усю нашу народную гаспадарку новай тэхнікай, трэба было рэканструяваць усе галіны народнай гаспадаркі на аснове новай, сучаснай тэхнікі.

Тэхніка набывала, такім чынам, рашаючае значэнне.

Перашкодаю ў гэтай справе служыў не столькі недахват новых машын і станкоў, — бо машынабудаўнічая прамысловасць мела магчымасць даць новае абсталяванне, — колькі няправільныя адносіны нашых гаспадарнікаў да тэхнікі, недаацэнка ролі тэхнікі ў перыяд рэканструкцыі, пагардлівыя адносіны да тэхнікі. Нашы гаспадарчыя работнікі лічылі, што тэхніка — справа «спецаў», справа другарадная, даручаная «буржуазным спецам», што гаспадарнікі - комуністы не абавязаны ўмешвацца ў тэхніку вытворчасці, што яны павінны займацца не тэхнікай, а больш важнай справай, а іменна — «агульным» кіраўніцтвам вытворчасцю.

Буржуазным «спецам» прадастаўлялася, такім чынам, арудаваць справамі вытворчасці, а гаспадарнікі - комуністы пакідалі сабе «агульнае» кіраўніцтва, падпісванне папер.

Няма чаго і даказваць, што пры такіх адносінах да справы «агульнае» кіраўніцтва павінна было выраджацца ў балбатню аб кіраўніцтве «наогул» і пустое падпісванне папер, у возню з паперай.

Зразумела, што пры такіх пагардлівых адносінах да тэхнікі з боку гаспадарнікаў-комуністаў мы ніколі не змаглі-б не толькі перагнаць, але і дагнаць перадавыя капіталістычныя краіны. Такія адносіны да тэхнікі ды яшчэ ў перыяд рэканструкцыі, абрачалі нашу краіну на адсталасць, а нашы тэмпы развіцця — на зніжэнне. Па сутнасці справы такія адносіны да тэхнікі прыкрывалі, маскіравалі затаенае жаданне часткі гаспадарнікаў-комуністаў — замарудзіць тэмпы развіцця прамысловасці, знізіць іх і стварыць для сябе «спакойную абстаноўку», узваліўшы адказнасць за вытворчасць на «спецаў».

Неабходна было павярнуць гаспадарнікаў - комуністаў тварам да тэхнікі, прывіць ім густ да тэхнікі, паказаць ім, што аўладанне новай тэхнікай з'яўляецца кроўнай справай большэвікоў-гаспадарнікаў, што без аўладання новай тэхнікай мы рыскуем абрачы нашу радзіму на адсталасць, на празябанне.

Гэта была задача, без вырашэння якой нельга было рухацца наперад.

Сур'ёзнейшую ролю ў гэтых адносінах адыграла выступленне тав. Сталіна на першай канферэнцыі работнікаў прамысловасці ў лютым 1931 года.

«Іншы раз пытаюцца, — гаварыў тав. Сталін у сваім выступленні, — ці нельга крыху замарудзіць тэмпы, прытрымаць рух. Не, нельга, таварышы! Нельга зніжаць тэмпы!. Затрымаць тэмпы — гэта значыць адстаць. А адсталых б'юць. Але мы не хочам аказацца бітымі. Не, не хочам!

Гісторыя старой Расіі заключалася, між іншым, у тым, што яе няспынна білі за адсталасць. Білі мангольскія ханы. Білі турэцкія бекі. Білі шведскія феадалы. Білі польска-літоўскія паны. Білі англа-французскія капіталісты. Білі японскія бароны. Білі ўсе — за адсталасць..

Мы адсталі ад перадавых краін на 50 — 100 год. Мы павінны прабегчы гэту адлегласць у дзесяць год. Або мы зробім гэта, або нас самнуць..

Максімум у дзесяць год мы павінны прабегчы тую адлегласць, на якую мы адсталі ад перадавых краін капіталізма. Для гэтага ёсць у нас усе «аб'ектыўныя» магчымасці. Нехапае толькі ўмення скарыстаць па-сапраўднаму гэтыя магчымасці. А гэта залежыць ад нас. **Толькі** ад нас! Пара нам навучыцца скарыстоўваць гэтыя магчымасці. Пара пакончыць з гнілой устаноўкай неўмяшання ў вытворчасць. Пара ўсвоіць другую, новую, адпавядаючую цяперашняму перыяду ўстаноўку: умешвацца ва ўсё. Калі ты дырэктар завода — умешвайся ва ўсе справы, углыбляйся ва ўсё, не ўпускай нічога, вучыся і яшчэ раз вучыся. Большэвікі павінны аўладаць тэхнікай. Пара большэвікам самім стаць спецыялістамі. **Тэхніка ў перыяд рэканструкцыі рашае ўсё»** (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 444—446).

Гістарычнае значэнне выступлення тав. Сталіна заключалася ў тым што яно паклала канец пагардлівым адносінам да тэхнікі з боку гаспадарнікаў-комуністаў, павярнула гаспадарнікаў-комуністаў тварам да тэхнікі, адкрыла новую паласу барацьбы за аўладанне тэхнікай сіламі саміх большэвікоў і аблягчыла тым самым справу разгортвання рэканструкцыі народнай гаспадаркі.

Ад гэтага часу справа тэхнікі з манаполіі буржуазных «спецаў» ператваралася ў кроўную справу саміх большэвікоў-гаспадарнікаў, а пагардлівая клічка «спецыяліст» — у пачэснае званне большэвіка, аўладаўшага тэхнікай.

Ад гэтага часу павінны былі паявіцца — і сапраўды паявіліся потым — цэлыя атрады, тысячы і дзесяткі тысяч чырвоных спецыялістаў, аўладаўшых тэхнікай і здольных кіраваць вытворчасцю.

Гэта была новая, совецкая, вытворча-тэхнічная інтэлігенцыя рабочага класа і сялянства, якая прадстаўляе цяпер асноўную сілу нашага гаспадарчага кіраўніцтва.

Усё гэта павінна было аблягчыць, — і сапраўды аблягчыла, — разгортванне рэканструкцыі народнай гаспадаркі.

Развіццё рэканструкцыі ішло не толькі па лініі прамысловасці і транспарта. Яно яшчэ больш узмоцненым тэмпам разгортвалася па лініі сельскай гаспадаркі. Яно і зразумела: сельская гаспадарка была менш іншых галін насычана машынамі і яна больш за ўсё мела патрэбу ў падачы новых машын. А ўзмоцненае снабжэнне сельскай гаспадаркі новымі машынамі асабліва неабходна было цяпер, калі кожны месяц, кожны тыдзень даваў новы рост калгаснага будаўніцтва і, значыць, новыя патрабаванні на тысячы і тысячы трактароў і сельгасмашын.

1931 год даў новы рост калгаснага руху. Па асноўных зерневых раёнах было аб'яднана ў калгасах ужо больш 80 процантаў агульнага ліку сялянскіх гаспадарак. Суцэльная калектывізацыя тут была ўжо ў асноўным завершана. Па менш важных зерневых раёнах і па раёнах тэхнічных культур калгасамі было аб'яднана больш 50 процантаў гаспадарак. 200 тысяч калгасаў і 4 тысячы соўгасаў засявалі ўжо дзве трэці ўсёй пасеўнай плошчы, а аднаасобнікі — толькі адну трэць. Гэта была велізарная перамога соцыялізма ў вёсцы.

Але калгаснае будаўніцтва развівалася пакуль-што не ўглыб, а ўшыр, не па лініі паляпшэння якасці работы калгасаў і іх кадраў, а па лініі павелічэння колькасці калгасаў і ахвату калгасамі ўсё новых і новых раёнаў. Гэта акалічнасць тлумачылася тым, што рост калгаснага актыва, рост калгасных кадраў не паспяваў за колькасным ростам саміх калгасаў. З прычыны гэтага работа ў новых калгасах вялася не заўсёды здавальняюча, а самі калгасы аставаліся пакуль-што слабымі, неўзмацнеўшымі. Тармазілі справу ўмацавання калгасаў таксама такія факты, як недахват пісьменных людзей у вёсцы, неабходных для калгаса (рахункаводы, загадчыкі гаспадаркай, сакратары) і адсутнасць вопыту ў сялян па вядзенню буйнай, калгаснай гаспадаркі. У калгасах сядзелі ўчарашнія аднаасобнікі. У іх быў вопыт па вядзенню гаспадаркі на дробных участках зямлі, але ў іх не было яшчэ вопыту па кіраўніцтву буйнай калгаснай гаспадаркай. Патрэбен быў час для таго, каб набыць такі вопыт.

З прычыны гэтых акалічнасцей выявіліся ў першы час у калгаснай рабоце сур'ёзныя недахопы. Выяснілася што дрэнна яшчэ была арганізавана ў калгасах праца, слабая была працоўная дысцыпліна. У многіх калгасах даходы дзяліліся не па працаднях, а па едаках. Часта выходзіла так, што лодыр атрымліваў больш хлеба, чым дбайны, чэсны калгаснік. У сувязі з такімі недахопамі калгаснага кіраўніцтва паніжалася зацікаўленасць калгаснікаў у рабоце, было многа нявыхадаў на работу нават у самую гарачую пару, частка калгасных пасеваў аставалася няўбранай да снегу, а сама ўборка праводзілася неахайна, давала велізарныя страты зярна. Абязлічка [illegible]

[illegible] робамі, пакідалі іх без усякага догляду і т. д. Кулакі псавалі трактары і машыны.

Кулакам удавалася абманваць калгаснікаў і праводзіць шкодніцтва беспакарана таму што калгасы былі яшчэ слабыя і нявопытныя, а калгасныя кадры не паспелі яшчэ ўзмацнець.

Каб пакласці канец кулацкаму шкодніцтву ў калгасах і паскорыць справу ўмацавання калгасаў, неабходна было аказаць калгасам хуткую і сур'ёзную дапамогу людзьмі, парадамі, кіраўніцтвам.

Такую дапамогу аказала калгасам большэвіцкая партыя. У студзені 1933 года ЦК партыі прыняў рашэнне аб арганізацыі **палітычных аддзелаў** у машынна-трактарных станцыях, абслугоўваючых калгасы. Было паслана ў вёску на дапамогу калгасам 17 тысяч партыйных работнікаў для работы ў палітаддзелах.

Гэта была сур'ёзная дапамога.

Палітаддзелы МТС за два годы (1933 і 1934) паспелі прарабіць вялікую работу па ўстраненню недахопаў работы ў калгасах, па вырошчванню калгаснага актыва, па ўмацаванню калгасаў па ачыстцы калгасаў ад варожых, кулацкіх, шкодніцкіх элементаў.

Палітаддзелы з гонарам выканалі пастаўленую ім задачу: яны ўмацавалі калгасы ў арганізацыйна-гаспадарчых адносінах, вырасцілі новыя калгасныя кадры, наладзілі гаспадарчае кіраўніцтва калгасаў і ўзнялі палітычны ўзровень калгасных мас.

Велізарнае значэнне для ўзняцця актыўнасці калгасных мас на барацьбу за ўмацаванне калгасаў мелі I Усесаюзны з'езд калгаснікаў-ударнікаў (люты 1933 г.) і выступленне на ім тав. Сталіна.

Параўноўваючы ў сваім выступленні стары, дакалгасны лад у вёсцы з новым, калгасным ладам, тав. Сталін гаварыў:

«Пры старым ладзе сяляне працавалі ў адзіночку, працавалі старымі дзедаўскімі спосабамі, старымі прыладамі працы, працавалі на памешчыкаў і капіталістаў, на кулакоў і спекулянтаў, працавалі, жывучы ўпрогаладзь і ўзбагачаючы іншых. Пры новым, калгасным ладзе сяляне працуюць супольна, арцельна, працуюць пры дапамозе новых прылад — трактароў і сельгасмашын, працуюць на сябе і на свае калгасы, жывуць без капіталістаў і памешчыкаў, без кулакоў і спекулянтаў, працуюць для таго, каб з дня ў дзень паляпшаць сваё матэрыяльнае і культурнае становішча» (Пытанні ленінізма, стар 528).

У сваім выступленні тав. Сталін паказаў чаго дабілася на справе сялянства, стаўшы на калгасны шлях. Большэвіцкая партыя дапамагла мільённым масам беднякоў увайсці ў калгасы, вызваліцца ад кулацкай кабалы. Увайшоўшы-ж у калгасы і карыстаючыся там лепшай зямлёй і лепшымі прыладамі вытворчасці, мільённыя масы беднякоў, якія жылі раней упрогаладзь, падняліся цяпер у калгасах да ўзроўню сераднякоў, сталі забяспечанымі людзьмі.

Гэта быў першы крок, першае дасягненне на шляху калгаснага будаўніцтва.

Другі крок, гаварыў тав. Сталін, будзе заключацца ў тым каб падняць калгаснікаў — і былых беднякоў, і былых сераднякоў — яшчэ вышэй і зрабіць усіх калгаснікаў заможнымі, а ўсе калгасы — большэвіцкімі.

«Каб стаць калгаснікам заможнымі, гаварыў тав. Сталін, для гэтага патрабуецца цяпер толькі адно — працаваць у калгасе чэсна, правільна скарыстаць трактары і машыны, правільна скарыстаць рабочую жывёлу, правільна апрацоўваць зямлю, берагчы калгасную ўласнасць» (Пытанні ленінізма, стар. 532—533).

Прамова тав. Сталіна моцна запала ў сазнанне мільёнаў калгаснікаў, стала практычнай, баявой праграмай калгасаў.

К канцу 1934 года калгасы сталі моцнай, непераможнай сілай. Яны аб'ядноўвалі к гэтаму часу ўжо каля трох чвэрцей усіх сялянскіх гаспадарак па ўсяму СССР і каля 90 процантаў усіх пасеўных плошчаў.

У 1934 годзе ў сельскай гаспадарцы СССР працавалі ўжо 281 тысяча трактароў і 32 тысячы камбайнаў. Веснавая сяўба 1934 года была праведзена на 15—20 дзён быстрэй. чым у [illegible]

асноўных рэзультатаў:

а) СССР з аграрнай краіны ператварыўся ў індустрыяльную краіну,— бо ўдзельная вага прамысловай прадукцыі ва ўсёй вытворчасці народнай гаспадаркі вырасла да 70 процантаў

б) Соцыялістычная сістэма гаспадаркі ліквідавала капіталістычныя элементы ў галіне прамысловасці і стала адзінай сістэмай гаспадаркі ў прамысловасці.

в) Соцыялістычная сістэма гаспадаркі ліквідавала кулацтва, як клас, у галіне сельскай гаспадаркі і стала пануючай сілай у сельскай гаспадарцы.

г) Калгасны лад знішчыў галечу, беднасць у вёсцы. — дзесяткі мільёнаў беднякоў падняліся да становішча забяспечаных людзей.

д) Соцыялістычная сістэма ў прамысловасці знішчыла беспрацоўе, захавала 8-гадзінны рабочы дзень у радзе галін вытворчасці, перайшла на 7-гадзінны рабочы дзень у пераважнай большасці прадпрыемстваў, устанавіла 6-гадзінны рабочы дзень на шкодных для здароўя прадпрыемствах.

е) Перамога соцыялізма ва ўсіх галінах народнай гаспадаркі знішчыла эксплаатацыю чалавека чалавекам.

Значэнне гэтых дасягненняў першай пяцігодкі заключалася, перш за ўсё, у тым, што яны канчаткова вызвалілі рабочых і сялян ад ярма эксплаатацыі і адкрылі дарогу **УСІМ** працоўным СССР для забеспячэння сабе заможнага і культурнага жыцця.

У студзені 1934 года сабраўся XVII з'езд партыі. На з'ездзе прысутнічала 1.225 дэлегатаў з рашаючым голасам і 736 дэлегатаў з дарадчым голасам, якія прадстаўлялі 1.874.488 членаў партыі і 935.298 кандыдатаў.

З'езд падвёў вынік рабоце партыі за прайшоўшы перыяд, адзначыў рашаючыя поспехі соцыялізма ва ўсіх галінах гаспадаркі і культуры і ўстанавіў, што генеральная лінія партыі перамагла па ўсёй лініі.

XVII з'езд партыі ўвайшоў у гісторыю, як «з'езд пераможцаў».

У сваім справаздачным дакладзе тав. Сталін адзначыў тыя карэнныя пераўтварэнні, якія адбыліся ў СССР за справаздачны перыяд.

«СССР за гэты перыяд ператварыўся ў корані, скінуўшы з сябе аблічча адсталасці і сярэднявякоўя. З краіны аграрнай ён стаў краінай індустрыяльнай. З краіны дробнай аднаасобнай сельскай гаспадаркі ён стаў краінай калектыўнай буйнай механізаванай сельскай гаспадаркі. З краіны цёмнай, непісьменнай і некультурнай ён стаў — вярней, становіцца — краінай пісьменнай і культурнай, пакрытай велізарнай сеткай вышэйшых, сярэдніх і ніжэйшых школ, дзейнічаючых на мовах нацыянальнасцей СССР» (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 553).

Соцыялістычная прамысловасць к гэтаму часу складала ўжо 99 процантаў усёй прамысловасці краіны. Соцыялістычная сельская гаспадарка — калгасы і соўгасы займалі каля 90 процантаў усіх пасеўных плошчаў краіны. Што датычыць тавараабароту, то капіталістычныя элементы былі поўнасцю выцеснены з гандлю.

Пры ўвядзенні новай эканамічнай палітыкі Ленін гаварыў, што ў нашай краіне ёсць элементы пяці грамадска-эканамічных укладаў. Першы ўклад — патрыярхальная гаспадарка, у значнай ступені натуральная гаспадарка, гэта значыць не вядучая амаль ніякага гандлю. Другі ўклад — дробна-таварная вытворчасць, большасць сялянскіх гаспадарак, якая займаецца продажам сельскагаспадарчых прадуктаў, і рамеснікі. Гэты гаспадарчы ўклад у першыя годы нэпа ахапляў большасць насельніцтва. Трэці ўклад — прыватнагаспадарчы капіталізм, які стаў ажываць у пачатку нэпа. Чацверты ўклад — дзяржаўны капіталізм, галоўным чынам, канцэсіі, якія не атрымалі колькі-небудзь значнага развіцця. Пяты ўклад — соцыялізм, соцыялістычная прамысловасць, якая была яшчэ тады слабая, соўгасы і калгасы, займаўшыя ў пачатку нэпа нязначнае месца ў народнай гаспадарцы, дзяржаўны гандаль і кааперацыя, якія таксама ў пачатку нэпа былі слабыя.

Ленін указваў, што з усіх гэтых укладаў павінен узяць верх соцыялістычны ўклад.

Новая эканамічная палітыка была разлічана на поўную перамогу соцыялістычных форм гаспадаркі.

І гэта мэта к XVII з'езду партыі была ўжо ажыццёўлена.

«Мы можам цяпер сказаць, гаварыў па гэтаму поваду тав. Сталін, што першы, трэці і чацверты грамадска-эканамічныя ўклады ўжо не існуюць, другі грамадска-эканамічны ўклад адціснён на другарадныя пазіцыі, а пяты грамадска-эканамічны ўклад — соцыялістычны ўклад, з'яўляецца безраздзельна пануючай і адзіна камандуючай сілай ва ўсёй народнай гаспадарцы» (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 555).

Пытанні ідэйна-палітычнага кіраўніцтва займалі важнае месца ў дакладзе тав Сталіна Ён папярэджваў партыю што хоць ворагі партыі, апартуністы ўсіх масцей, нацыянал-ухілісты ўсякага роду разбіты, але астаткі іх ідэалогіі жывуць яшчэ ў галовах асобных членаў партыі і нярэдка даюць аб сабе ведаць. Перажыткі капіталізма ў эканоміцы і асабліва ў сазнанні людзей з'яўляюцца спрыяючай глебай для ажыўлення ідэалогіі разбітых антыленінскіх груп. Сазнанне людзей у яго развіцці адстае ад іх эканамічнага становішча. Таму перажыткі буржуазных поглядаў у галовах людзей астаюцца і будуць яшчэ аставацца, хоць капіталізм у эканоміцы ўжо ліквідаван. Пры гэтым трэба ўлічыць, што капіталістычнае акружэнне, супроць якога трэба трымаць порах сухім, стараецца ажыўляць і падтрымліваць гэтыя перажыткі.

Тав. Сталін спыніўся, між іншым, на перажытках капіталізма ў сазнанні людзей у галіне нацыянальнага пытання, дзе яны асабліва жывучы Партыя большэвікоў змагалася на два фронты — як супроць ухілу да вялікарускага шавінізма, так і супроць ухілу да мясцовага нацыяналізма У радзе рэспублік (Украіна, Беларусь і інш.) партыйныя арганізацыі аслабілі барацьбу супроць мясцовага нацыяналізма, далі яму разрасціся да таго, што ён самкнуўся з варожымі сіламі, самкнуўся з інтэрвенцыяністамі, стаў дзяржаўнай небяспекай. Адказваючы на пытанне, які ўхіл у нацыянальным пытанні з'яўляецца галоўнай небяспекай, тав. Сталін гаварыў:

«Галоўную небяспеку прадстаўляе той ухіл, супроць якога перасталі змагацца і якому далі, такім чынам, разрасціся да дзяржаўнай небяспекі» (**Сталін.** Пытанні ленінізма, стар. 587).

Тав. Сталін заклікаў партыю ўзмацніць ідэйна-палітычную работу, сістэматычна выкрываць ідэалогію і астаткі ідэалогіі варожых класаў і варожых ленінізму плыней.

Тав. Сталін указаў, далей, у сваім дакладзе, што прыняцце правільных рашэнняў само па сабе яшчэ не забяспечвае поспеху справы. Каб забяспечыць поспех справы, неабходна **правільна расставіць людзей,** здольных правесці ў жыццё рашэнні кіруючых органаў, і **арганізаваць праверку выканання** гэтых рашэнняў Без гэтых арганізацыйных мерапрыемстваў рашэнні рыскуюць астацца папяровымі пастановамі, адарванымі ад жыцця Тут тав Сталін спаслаўся на вядомае палажэнне Леніна аб тым, што галоўнае ў арганізацыйнай рабоце — **падбор людзей і праверка выканання.** Пры гэтым тав Сталін падкрэсліў, што разрыў паміж прынятымі рашэннямі і арганізацыйнай работай па выкананню рашэнняў, па праверцы выканання гэтых рашэнняў з'яўляецца асноўным злом нашай практычнай работы.

Для паляпшэння справы праверкі выканання рашэнняў партыі і ўрада XVII з'езд партыі замест ЦКК — РСІ, якая з часу XII з'езда партыі паспела ўжо выканаць свае задачы, стварыў Камісію Партыйнага Кантроля пры ЦК ВКП(б) і Камісію Совецкага Кантроля пры Соўнаркоме СССР.

Тав. Сталін так фармуліраваў арганізацыйныя задачы партыі на новым этапе:

1) Падганяць нашу арганізацыйную работу да патрабаванняў палітычнай лініі партыі;

2) Падняць арганізацыйнае кіраўніцтва да ўзроўню палітычнага кіраўніцтва;

3) Дабіцца таго, каб арганізацыйнае кіраўніцтва поўнасцю забяспечвала праводзенне ў жыццё палітычных лозунгаў і рашэнняў партыі.

Заканчваючы даклад, тав. Сталін папярэджваў, што, хоць поспехі соцыялізма вялікія і яны нараджаюць пачуццё законнай гордасці, аднак, нельга захапляцца дасягнутымі поспехамі, нельга «зазнавацца» і ўбаюкваць сябе.

«...Не ўбаюкваць трэба партыю, — а развіваць у ёй пільнасць, не ўсыпляць яе, — а трымаць у стане баявой гатоўнасці, не раззбройваць, а ўзбройваць, не дэмабілізоўваць, — а трымаць яе ў стане мабілізацыі для ажыццяўлення другой пяцігодкі», — указваў тав. Сталін (Пытанні ленінізма, стар. 596).

XVII з'езд заслухаў даклады таварышаў Молатава і Куйбышава аб другім пяцігадовым плане развіцця народнай гаспадаркі. Задачы другога пяцігадовага плана былі яшчэ больш грандыёзны, чым задачы першай пяцігодкі. К канцу другой пяцігодкі, у 1937 годзе, прамысловая прадукцыя павінна была ўзрасці, прыкладна, у восем разоў у параўнанні з даваенным узроўнем. Аб'ём капітальных работ па ўсёй народнай гаспадарцы намячаўся на другое пяцігоддзе ў размеры 133 мільярдаў рублёў супроць 64 з лішнім мільярдаў рублёў па першай пяцігодцы.

Такі велізарны размах капітальных работ забяспечвае поўнае тэхнічнае пераўзбраенне ўсіх галін народнай гаспадаркі.

У другім пяцігоддзі завяршалася ў асноўным механізацыя сельскай гаспадаркі. Магутнасць трактарнага парка павінна была павялічыцца з двух з чвэрцю мільёнаў конскіх сіл у 1932 годзе да васьмі з лішнім мільёнаў конскіх сіл у 1937 годзе. Намечана было шырока ўкараніць сістэму агратэхнічных мерапрыемстваў (правільныя севаабароты, пасеў чыстасортным насеннем, ворыва пад зябліва і т. п.).

Велізарныя работы намячаліся па тэхнічнай рэканструкцыі транспарта і сувязі.

Намечана была шырокая праграма далейшага павышэння матэрыяльнага і культурнага ўзроўню рабочых і сялян.

XVII з'езд удзяліў вялікую ўвагу арганізацыйным пытанням і прыняў спецыяльныя рашэнні па пытаннях партыйнага і совецкага будаўніцтва па дакладу тав. Кагановіча. Арганізацыйнае пытанне набыло яшчэ большае значэнне, калі генеральная лінія партыі перамагла, калі палітыка партыі была праверана жыццём, вопытам мільёнаў рабочых і сялян. Новыя складаныя задачы другой пяцігодкі патрабавалі павышэння якасці работы ва ўсіх галінах.

«Асноўныя задачы другой пяцігодкі — канчатковая ліквідацыя капіталістычных элементаў, пераадоленне перажыткаў капіталізма ў эканоміцы і сазнанні людзей, завяршэнне рэканструкцыі ўсёй народнай гаспадаркі на навейшай тэхнічнай базе, асваенне новай тэхнікі і новых прадпрыемстваў, машынізацыя сельскай гаспадаркі і павышэнне яе прадукцыйнасці — ставяць з усёй вастрынёй пытанне **аб павышэнні якасці работы ва ўсіх галінах, у першую чаргу якасці арганізацыйна-практычнага кіраўніцтва»,** — гаварылася ў рашэннях з'езда па арганізацыйных пытаннях (ВКП(б) у рэзалюцыях. ч. II, стар. 591).

На XVII з'ездзе быў прыняты новы статут партыі, які адрозніваецца ад старога статута партыі перш за ўсё тым, што ў статут уведзена ўступная частка. Ва ўступнай частцы статута даецца кароткае вызначэнне комуністычнай партыі, вызначэнне яе значэння для барацьбы пралетарыята і яе месца ў сістэме органаў пралетарскай дыктатуры. Новы статут падрабязна пералічае абавязкі члена партыі. У яго ўведзены больш строгія правілы прыёму ў партыю і пункт аб групах спачуваючых. У статуце больш падрабязна распрацавана пытанне аб арганізацыйнай будове партыі, па-новаму фармуліраваны пункты аб ранейшых ячэйках партыі — пярвічных арганізацыях, як яны сталі называцца з XVII з'езда партыі. Па-новаму фармуліраваны ў новым статуце таксама пункты аб унутрыпартыйнай дэмакратыі і партыйнай дысцыпліне.

4. ПЕРАРАДЖЭННЕ БУХАРЫНЦАЎ У ПАЛІТЫЧНЫХ ДВУРУШНІКАЎ. ПЕРАРАДЖЭННЕ ТРАЦКІСЦКІХ ДВУРУШНІКАЎ У БЕЛАГВАРДЗЕЙСКУЮ БАНДУ ЗАБОЙЦАЎ І ШПІЁНАЎ. ЗЛАДЗЕЙСКАЕ ЗАБОЙСТВА С. М. КІРАВА. МЕРАПРЫЕМСТВЫ ПАРТЫІ ПА ЎЗМАЦНЕННЮ ПІЛЬНАСЦІ БОЛЬШЭВІКОЎ.

Поспехі соцыялізма ў нашай краіне радавалі не толькі партыю, не толькі рабочых і калгаснікаў Яны радавалі таксама ўсю нашу совецкую інтэлігенцыю, усіх чэсных грамадзян СССР.

Яны не радавалі і ўсё больш азлаблялі астаткі разбітых эксплаататарскіх класаў.

Яны прыводзілі ў шаленства падгалоскі разбітых класаў — жалкія астаткі бухарынцаў і трацкістаў.

Гэтыя паны расцэньвалі дасягненні рабочых і калгаснікаў не з пункту гледжання інтарэсаў народа, які вітаў кожнае такое дасягненне, а з пункту гледжання інтарэсаў сваёй жалкай адарванай ад жыцця і наскрозь прагніўшай фракцыйнай групы. Паколькі поспехі соцыялізма ў нашай краіне азначалі перамогу палітыкі партыі і канчатковы правал палітыкі гэтых паноў, то яны, замест таго, каб прызнаць відавочныя факты і ўключыцца ў агульную справу, сталі помсціць партыі і народу за свае няўдачы, за свой правал, сталі пакасціць і шкодзіць справе рабочых і калгаснікаў, узрываць шахты, падпальваць заводы, шкодзіць у калгасах і соўгасах, — каб сарваць дасягненні рабочых і калгаснікаў і выклікаць у народзе нездаваль…

(Працяг на 4 стар.)

ПРАЦЯГ.

не Савецкай улады. А каб ўберагчы пры гэтым сваю жалкую групу ад выкрыцця і разгрому, яны накінулі на сябе маску адданых партыі людзей, сталі ўсё больш і больш ліслівіць перад партыяй, славасловіць партыю, прасмыкацца перад ёю, прадаўжаючы на справе сваю скрытую ад вачэй партыі ўрыўную дзейнасць супроць рабочых і сялян.

На XVII з'ездзе выступілі Бухарын, Рыкаў і Томскі з пакаяннымі прамовамі, выхваляючы партыю, выслаўляючы да нябёс яе дасягненні. Але з'езд адчуваў, што іх прамовы маюць адбітак няшчырасці і дворушніцтва, бо партыя патрабуе ад сваіх членаў не славаслоўя і выхвалення яе дасягненняў, а чэснай работы на фронце соцыялізма, чаго, аднак, даўно ўжо не назіралася за бухарынцамі. Партыя бачыла, што на справе гэтыя паны падтрымліваюць у сваіх фальшывых прамовах сваіх старонікаў па-за з'ездам, вучаць іх дворушніцтву і заклікаюць іх не складаць зброі.

На XVII з'ездзе выступілі таксама трацкісты — Зіноўеў і Каменеў, бічуючы сябе звыш меры за свае памылкі і славасловячы партыю — таксама звыш меры — за яе дасягненні. Але з'езд не мог не бачыць, што як гэта самабічаванне, так і саладжава-прыкрае выхваленне партыі з'яўляецца адваротным бокам нячыстай і непакойнай свядомасці гэтых паноў. Партыя аднак яшчэ не ведала, не здагадвалася, што, выступаючы на з'ездзе з саладжавымі прамовамі, гэтыя паны адначасова падрыхтоўвалі злачыннае забойства С. М. Кірава.

1 снежня 1934 года ў Ленінградзе ў Смольным выстралам з рэвальвера быў зладзейска забіт С. М. Кіраў.

Затрыманы на месцы злачынства забойца аказаўся членам контррэвалюцыйнай падпольнай групы, якая арганізавалася з ліку ўдзельнікаў антысавецкай зіноўеўскай групы ў Ленінградзе.

Забойства С. М. Кірава, любімца партыі, любімца рабочага класа выклікала найвялікшы гнеў і глыбокі смутак працоўных нашай краіны.

Следства ўстанавіла, што ў 1933—34 годзе ў Ленінградзе ўтварылася з былых удзельнікаў зіноўеўскай апазіцыі падпольная контррэвалюцыйная тэрарыстычная група на чале з так званым «ленінградскім цэнтрам». Гэта група ставіла сабе мэтай забойства кіраўнікоў комуністычнай партыі. Першай ахвярай быў намечаны С. М. Кіраў. З паказанняў удзельнікаў гэтай контррэвалюцыйнай групы выявілася, што яны былі звязаны з прадстаўнікамі замежных капіталістычных дзяржаў, атрымлівалі ад іх грошы.

Выкрытыя ўдзельнікі гэтай арганізацыі былі прыгавораны Ваеннай калегіяй Вярхоўнага Суда СССР да вышэйшай меры пакарання — расстрэлу.

Неўзабаве было ўстаноўлена наяўнасць падпольнага контррэвалюцыйнага «маскоўскага цэнтра». Следства і суд выкрылі гнусную ролю Зіноўева, Каменева, Еўдакімава і іншых кіраўнікоў гэтай арганізацыі ў справе выхавання сярод сваіх аднадумцаў тэрарыстычных настрояў, у справе падрыхтоўкі забойства члена ЦК і Савецкага Саюза.

Дворушніцтва і подласць гэтых людзей дайшлі да таго, што Зіноўеў — адзін з арганізатараў і натхніцеляў забойства С. М. Кірава, які прыспешваў забойцу хутчэй выканаць гэта злачынства — напісаў хвалебны некралог аб смерці Кірава, патрабуючы яго надрукавання.

Прыкідваючыся на судзе раскаяўшыміся, зіноўеўцы на справе і ў гэты момант працягвалі дворушнічаць. Яны схавалі сувязь з Троцкім. Яны скрылі, што разам з трацкістамі прадаліся фашысцкім разведкам, сваю шпіёнска-шкодніцкую дзейнасць. Зіноўеўцы скрылі на судзе сваю сувязь з бухарынцамі, наяўнасць аб'яднанай трацкіска-бухарынскай банды наймітаў фашызма.

Забойства тав. Кірава, як высветлілася пазней, было зроблена гэтай аб'яднанай трацкіска-бухарынскай бандай.

Ужо тады, у 1935 годзе, стала ясна, што зіноўеўская група з'яўлялася замаскіраванай белагвардзейскай арганізацыяй, якая поўнасцю заслугоўвае таго, каб з яе членамі абыходзіліся, як з белагвардзейцамі.

Праз год стала вядома, што фактычнымі, прамымі і сапраўднымі арганізатарамі забойства Кірава і арганізатарамі падрыхтоўчых крокаў да забойства іншых членаў ЦК былі Троцкі, Зіноўеў, Каменеў і іх саўдзельнікі. Пад суд былі аддадзены Зіноўеў, Каменеў, Бакаеў, Еўдакімаў, Пікель, Смірноў І. Н., Мрачкоўскі, Тэр-Ваганян, Рэйнгольд і інш. Злоўленыя з паліччым злачынцы павінны былі прызнацца публічна, на судзе, што яны арганізавалі не толькі забойства Кірава, але падрыхтоўвалі забойства і ўсіх астатніх кіраўнікоў партыі і ўрада. Следства ўстанавіла ў далейшым, што гэтыя злодзеі сталі на шлях арганізацыі дыверсійных актаў, на шлях шпіянажа. Самае жудаснае маральнае і палітычнае падзенне гэтых людзей, самая нікчэмная подласць і здрадніцтва, прыкрываныя дворушніцкімі заявамі аб адданасці партыі, былі ўскрыты на судовым працэсе, які адбыўся ў Маскве ў 1936 годзе.

Галоўным натхніцелем і арганізатарам усёй гэтай банды забойцаў і шпіёнаў быў Іуда Троцкі. Памочнікамі Троцкага і выканаўцамі яго ўказанняў былі Зіноўеў і Каменеў і іх трацкісцкая ахвосце. Яны рыхтавалі паражэнне СССР у выпадку нападу на яго імперыялістаў, яны сталі пераможцамі ў адносінах да рабоча-сялянскай дзяржавы, яны сталі пагарджанымі слугамі і агентамі нямецка-японскіх фашыстаў.

Асноўны ўрок, які павінны былі вынесці партарганізацыі з судовых працэсаў па справе аб забойстве С. М. Кірава, заключаўся ў тым, каб ліквідаваць уласную палітычную беспечнасць, ліквідаваць палітычную благадушнасць і павысіць пільнасць ўсіх членаў партыі.

У сваім пісьме да арганізацый партыі, выдадзеным у сувязі з злачынным забойствам С. М. Кірава, ЦК партыі ўказваў:

«а) Трэба пакончыць з апартуністычнай благадушнасцю, якая зыходзіць з памылковага дапушчэння таго, што па меры росту нашых сіл вораг становіцца быццам-бы ўсё больш ручным і бяскрыўдным. Такое дапушчэнне ў корані няправільна. Яно з'яўляецца адрыжкай правага ўхілу, які запэўніваў усіх і ўсё, што ворагі будуць ціхенька ўпаўзаць у соцыялізм, што яны стануць урэшце сапраўднымі соцыялістамі. Не справа бальшавікоў пачываць на лаўрах і ратазейнічаць. Не благадушнасць патрэбна нам, а пільнасць, сапраўдная бальшавіцкая рэвалюцыйная пільнасць. Трэба памятаць, што чым больш безнадзейнае становішча ворагаў, тым больш ахвотна яны будуць хватацца за «крайнія сродкі», як адзіныя сродкі асуджаных у іх барацьбе з Савецкай уладай. Трэба памятаць гэта і быць пільнымі».

«б) Трэба паставіць на належную вышыню выкладанне гісторыі партыі сярод членаў партыі, вывучэнне ўсіх і ўсякіх антыпартыйных груп у гісторыі нашай партыі, іх метадаў барацьбы супроць лініі партыі, іх тактыкі, і — тым больш — вывучэнне тактыкі і прыёмаў барацьбы нашай партыі з антыпартыйнымі групоўкамі, тактыкі і прыёмаў, якія далі магчымасць нашай партыі пераадалець і разбіць ушчэнт гэтыя групоўкі. Трэба, каб члены партыі былі знаёмы не толькі з тым, як партыя змагалася і перамагала кадэтаў, эсэраў, меншавікоў, анархістаў, але і з тым, як партыя змагалася і перамагала трацкістаў, «дэмакратычных цэнтралістаў», «рабочую апазіцыю», зіноўеўцаў, правых ухілістаў, правае-левацкіх урodaў і т. п. Нельга забываць, што веданне і разуменне гісторыі нашай партыі з'яўляецца важнейшым сродкам, неабходным для таго, каб забяспечыць поўнасцю рэвалюцыйную пільнасць членаў партыі».

Велізарнае значэнне ў гэты перыяд мела чыстка партыйных радоў ад прымазаўшыхся і чужых элементаў, пачатая ў 1933 годзе, і асабліва ж — старанная праверка партыйных дакументаў і абмен старых партыйных дакументаў на новыя, праведзеныя пасля злачыннага забойства С. М. Кірава.

Да праверкі партыйных дакументаў у многіх партыйных арганізацыях панавалі самавольства і халатнасць у абыходжанні з партыйнымі білетамі. У радзе мясцовых партыйных арганізацый быў выяўлены зусім нецярпімы хаос ва ўліку комуністаў, што скарыстоўвалі ў сваіх гнусных мэтах ворагі. Справу прыёму ў партыю і выдачы партбілетаў многія кіраўнікі партыйных арганізацый перадавалі другаступенным асобам, а нярэдка і зусім неправераным членам партыі.

У спецыяльным пісьме па ўсіх арганізацыях аб уліку, выдачы і захоўванні партбілетаў ад 13 мая 1935 года ЦК партыі прапанаваў правесці ва ўсіх арганізацыях старанную праверку партыйных дакументаў, «навесці бальшавіцкі парадак у нашым уласным партыйным доме».

Праверка партдакументаў мела вялікае палітычнае значэнне. У рэзалюцыі пленума ЦК партыі ад 25 снежня 1935 года па дакладу сакратара ЦК тав. Яжова аб выніках праверкі партыйных дакументаў гаварылася, што гэтая праверка з'яўлялася велізарным арганізацыйна-палітычным мерапрыемствам па ўмацаванню радоў ВКП(б).

Пасля праведзення праверкі і абмену партдакументаў быў адноўлены прыём у партыю. Пры гэтым ЦК ВКП(б) патрабаваў, каб партыя папаўнялася не агулам, а на аснове строгага індывідуальнага прыёму «сапраўды перадавымі, сапраўды адданымі справе рабочага класа лепшымі людзьмі нашай краіны, у першую чаргу з рабочых, а таксама з сялян і працоўнай інтэлігенцыі, праверанымі на розных участках барацьбы за соцыялізм».

Узнавіўшы прыём новых членаў у партыю ЦК абавязаў партыйныя арганізацыі памятаць, што варожыя элементы і надалей будуць спрабаваць пранікаць у рады ВКП(б). З прычыны гэтага:

«Задача кожнай партыйнай арганізацыі заключаецца ў тым, каб усямерна павышаючы бальшавіцкую пільнасць, высока трымаць сцяг ленінскай партыі і гарантаваць рады партыі ад пранікнення ў рады чужых, варожых і выпадковых элементаў» (Пастанова ЦК ВКП(б) ад 29 верасня 1936 г. «Праўда» № 270, 1936 г.).

Ачышчаючы і ўмацоўваючы свае рады, знішчаючы ворагаў партыі і бязлітасна змагаючыся з скажэннямі лініі партыі, бальшавіцкая партыя агуртавалася яшчэ тасней вакол ЦК партыі, пад кіраўніцтвам якога партыя і краіна Саветаў перайшлі на новы этап — на этап завяршэння пабудовы бяскласавага, соцыялістычнага грамадства.

КАРОТКІЯ ВЫВАДЫ.

У 1930—1934 годах партыя бальшавікоў вырашыла пасля заваявання ўлады найбольш цяжкую гістарычную задачу пралетарскай рэвалюцыі — перавод мільёнаў дробнаўласніцкіх сялянскіх гаспадарак на шлях калгасаў, на шлях соцыялізма.

Ліквідацыя кулацтва, як самага шматлікага эксплуататарскага класа, і пераход асноўных мас сялян на шлях калгасаў прывялі да знішчэння апошніх карэнняў капіталізма ў краіне, да канчатковай перамогі соцыялізма ў сельскай гаспадарцы, да канчатковага ўмацавання Савецкай улады ў вёсцы.

Пераадолеўшы рад труднасцей арганізацыйнага характару, калгасы канчаткова ўмацаваліся і сталі на шлях заможнага жыцця.

У выніку выканання першай пяцігодкі ў нашай краіне пабудаваны непахісны фундамент соцыялістычнай эканомікі — першакласная соцыялістычная індустрыя і калектыўная механізаваная сельская гаспадарка, знішчана беспрацоўе, знішчана эксплуатацыя чалавека чалавекам, створаны ўмовы для няспыннага паляпшэння матэрыяльнага і культурнага становішча працоўных нашай краіны.

Гэтыя гіганцкія поспехі дасягнулі рабочы клас, калгаснікі і ўсе працоўныя масы нашай краіны дзякуючы смелай, рэвалюцыйнай і мудрай палітыцы партыі і ўрада.

Капіталістычнае акружэнне, імкнучыся аслабіць і падарваць магутнасць СССР, узмацніла сваю «работу» па арганізацыі ўнутры СССР банд забойцаў, шкоднікаў, шпіёнаў. Асабліва ўзмацнілася гэта дзейнасць капіталістычнага акружэння з прыходам да ўлады фашызма ў Германіі і Японіі. У асобе трацкістаў, зіноўеўцаў фашызм набыў верных слуг, якія гатовы шпіёніць, шкодзіць, тэрарызаваць, дыверсантнічаць, рабіць усё для паражэння СССР — у імя аднаўлення капіталізма.

Савецкая Улада цвёрдай рукой карала гэтых выродкаў чалавечага роду і бязлітасна расправілася з імі, як з ворагамі народа і здраднікамі радзімы.

НАСТОЛЬНАЯ КНІГА СОВЕЦКАГА НАСТАЎНІЦТВА

Совецкае настаўніцтва з вялікай радасцю сустрэла апублікаванне Кароткага курса гісторыі ВКП(б). З выключнай цікавасцю кожны настаўнік, настаўніца чытаюць, вывучаюць кожны раздзел гэтай выдатнай, па-сталінску мудрай кнігі, якая па-новаму раскрывае гісторыю чалавецтва і вучыць усе народы не толькі Совецкага Саюза, але і ўсяго свету, як змагацца з ворагамі, як іх знішчаць.

Совецкаму настаўніцтву даверана першаступеннай дзяржаўнай, палітычнай важнасці справа—выхаванне падрастаючага пакалення Партыя, урад, народ патрабуюць ад школы, ад настаўніцтва выхоўваць сапраўдных грамадзян сталінскай эпохі, людзей, беззаветна адданых радзіме, гатовых аддаць жыццё за справу партыі Леніна—Сталіна.

Палітычнае выхаванне дзяцей — важнейшая задача ўсяго настаўніцтва. Каб змагчы правільна вырашаць гэту задачу, настаўніку трэба, перш за ўсё, авалодаць большэвізмам, вывучыць гісторыю партыі. Апублікаваны Кароткі курс гісторыі партыі акажа яму неацанімую дапамогу ў гэтай вялікай справе.

Гісторыя ВКП(б) надзвычай ясна, чотка, праўдзіва адлюстроўвае ўвесь пройдзены партыяй шлях барацьбы за справу соцыялізма. Гэта кніга — невычарпальная крыніца сталінскай мудрасці — вучыць кожнага з нас тактыцы, стратэгіі партыі большэвікоў, асвятляе шлях для шчаслівага, светлага жыцця ўсім народам свету.

Як сакратар партыйнага камітэта пярвічнай партыйнай арганізацыі школьных работнікаў Сталінскага раёна горада Менска, я бачу, якая глыбокая цікавасць у настаўніцтва да вывучэння гісторыі партыі. Дзесяткі, сотні пытанняў штодня задаюцца па прачытаных раздзелах гісторыі ВКП(б).

Ідучы насустрач вялікаму жаданню вывучаць гісторыю большэвіцкай партыі, мы без спешкі арганізавалі вывучэнне перадавых артыкулаў «Праўды». Арганізавалі гурток прапагандыстаў, якія будуць займацца потым у гуртках з партыйнымі і беспартыйнымі настаўнікамі. У сучасны момант кожны настаўнік партыйны і непартыйны індывідуальна чытае раздзелы гісторыі ВКП(б).

Арганізавана кансультацыя. Праходзіць укамплектаванне гурткоў слухачамі па аднолькаваму ўзроўню ведаў.

Новы падручнік гісторыі партыі дапаможа нам, настаўнікам, выхаваць маладых патрыётаў нашай совецкай радзімы. Вось чаму мы, педагогі, партыйныя і непартыйныя, з велізарным натхненнем рыхтуемся да грунтоўнага вывучэння гісторыі ВКП(б). Кароткі курс гісторыі ВКП(б) будзе настольнай кнігай нашага совецкага настаўніка.

А. В. ШЫЛАК.
дырэктар 47 сталінскай школы, г. Менск.

ЧЭХАСЛАВАКІЯ

Ваенна-эканамічны нарыс

* * *

Чэхаславацкая рэспубліка — краіна, на чыю незалежнасць робіць замах германскі фашызм, — мае ўсе магчымасці для таго, каб даць паспяховы адпор агрэсару.

Чэхаславакія — дэмакратычная рэспубліка з насельніцтвам у 15,2 мільёна чалавек. Найбольш буйныя нацыянальныя групы ў краіне — чэхі, славакі і немцы. Чэхі і славакі складаюць разам 65,5 проц., немцы — 23,4 проц. усяго насельніцтва.

Плошча Чэхаславакіі — 140.493 квадратныя кілометры. Агульная даўжыня дзяржаўных граніц — 4098 кілометраў. Тэрыторыя краіны выцягнута з захада на ўсход прыкладна на 1000 кілометраў. Шырыня яе невялікая: усяго 50—240 кілометраў. Такое размяшчэнне адмоўна ўплывае на абарону краіны. Затое Чэхаславакія акружана амаль з усіх бакоў цяжкапраходнымі горамі, утвараючымі натуральную абарону.

У адрозненне ад пераважнай большасці капіталістычных краін Чэхаславакія амаль поўнасцю забяспечана ўласнымі карыснымі выкапнямі. А яны ў часе вайны маюць велізарнае, часам нават рашаючае значэнне.

Агульныя запасы каменнага вугалю ў Чэхаславакіі дасягаюць 6 мільярдаў тон. Апрача таго, яна мае 14,5 мільярда тон бурага вугалю. Вытворчая магутнасць вугальных шахт Чэхаславакіі ацэньваецца ў 39—40 мільёнаў тон. Але фактычна вугалю здабываецца менш: у 1937 годзе было здабыта каля 17 мільёнаў тон каменнага вугалю і 18 мільёнаў тон бурага вугалю. Па здабычы вугалю Чэхаславакія стаіць на трэцім месцы сярод краін капіталістычнай Еўропы.

Многа ў Чэхаславакіі і жалезнай руды. Агульныя запасы яе складаюць 530 мільёнаў тон. Руда залягае галоўным чынам у раёне Добшына-Кошыцэ, паміж Шумперк-Крнёвам і паміж Прагай і Пльзенем. 21 доменная і 81 мартэнаўская печы выплавілі ў 1937 годзе 1.675 тысяч тон чыгуну і 2.300 тысяч тон сталі. Галоўныя цэнтры металургічнай прамысловасці—Кладно, Пльзень і Мораўска Острава.

Апрача гэтага, нетры Чэхаславакіі маюць радый, соль, графіт, каалін, золата, серабро, марганец, вальфрам і іншыя карысныя выкапні.

Нафты ў Чэхаславакіі мала. Здабываецца яна галоўным чынам ля горада Гбелі (паўднёва-заходняя частка Славакіі). Сярэднегадавая здабыча нафты не перавышае 110 тысяч тон. Нафта дрэннай якасці. Таму Чэхаславакія вымушана ўвозіць нафту з-за граніцы.

Чэхаславакія — тыпічна прамысловая краіна. З усёй валавой прадукцыі на долю прамысловасці прыходзіцца 80 проц., а на сельскую гаспадарку — 20 проц.

У краіне вельмі развіта цяжкая прамысловасць і, ў прыватнасці, машынабудаўніцтва. Чэхаславацкія машынабудаўнічыя заводы выпускаюць выдатнай якасці лакаматывы, вагоны, авіяматоры, турбіны, станкі. Восем аўтамабільных заводаў выпускаюць штогод каля 40 тысяч аўтамашын. Галоўны цэнтр машынабудаўніцтва — горад Пльзень.

За апошні час у Чэхаславакіі вырасла магутная хімічная прамысловасць, поўнасцю задавальняючая патрэбы краіны і арміі. У краіне ёсць 900 хімічных заводаў з 45 тысячамі рабочых. Асноўныя цэнтры хімічнай прамысловасці: Усці, Чэске, Будзеёвіцэ і Браціслава.

Спецыяльная ваенная прамысловасць Чэхаславакіі добра абсталявана і лёгка можа забяспечыць аснашчэнне арміі ў 1,5 мільёна чалавек. Семдзесят ваенных заводаў Чэхаславакіі выпрацоўваюць усё, у чым адчувае патрэбу сучасная армія. Галоўныя цэнтры ваеннай прамысловасці: Пльзень (на адных толькі заводах Шкода ў гэтым горадзе занята 40 тысяч рабочых), Прага, Брно, Млада, Болеслаў, Градзец, Кралове, Камарно, Страк цэ, Усці і Фалькноу.

Сельская гаспадарка Чэхеслав вядзецца культурна, на навуко аснове. Таму паляводства Чэхасл кіі адзначаецца высокай ураджай сцю. Жывёлы ў Чэхаславакіі мн жывёла пародзістая і высокапрад цыйная. Наогул Чэхаславацкая р публіка нядрэнна задаволена ха ваннем.

Чэхаславакія мае густую сетку д ра тэхнічна аснашчоных чыгунак. тысячу квадратных кіламетраў тэ торыі прыходзіцца 107 кіломет чыгунак. Агульная даўжыня іх—13 кілометры.

Найбольш густой сеткай чыгу пакрыта заходняя палавіна кра якая мяжуецца з фашысцкай Г ніяй. Паколькі Чэхаславакіі пагра напад іменна з гэтага боку, то да акалічнасць мае, несумненна, буйн шае ваеннае значэнне.

Армія Чэхаславацкай рэспублікі вялікая, але яна выдатна абучана ўзброена. У мірны час яна складе ца з 7 армейскіх карпусоў, бага снабжана артылерыяй, танкамі, а браневікамі, самалётамі, сродкамі вязі і т. д. У шырокіх размерах і ведзена матарызацыя арміі.

Ваенна-паветраны флот у суча момант складаецца з 7 палкоў. Са лётаў першай лініі ён мае 1.300. краіне ёсць зусім дастаткова выда абсталяваных аэрадромаў.

Насельніцтва Чэхаславакіі поўна ахоплена ваеннай падрыхтоўкай. выпадку вайны Чэхаславакія можа вялічыць сваю армію ў некалькі зоў, выставіўшы 24 дывізіі агуль колькасцю ў 1,5 мільёна чалавек.

Сусветны друк мяркуе, што поўным напружанні Чэхаславакія жа выставіць нават 34 пяхотныя і кавалерыйскія дывізіі, усяго 2,7 м ёна байцоў.

Чэхаславацкая армія моцная. поўна рашучасці даць адпор агр ру.

(«Спутник агитатора»)

ОПЕРА „МІХАСЬ ПАДГОРНЫ"

27 верасня ў памяшканні Дзяржаўнага Яўрэйскага тэатра адбылося праслуханне новай беларускай оперы «Міхась Падгорны» (кампазітар Е. К. Цікоцкі, аўтар лібрэта — П. Броўка). На праслуханні прысутнічалі народны артыст Саюза ССР ордэнаносец С. А. Самасуд, старшыня Саюза кампазітараў СССР, народны артыст Саюза ССР ордэнаносец Р. М. Гліэр, пісьменнікі, кампазітары, работнікі мастацтваў і друку БССР.

Опера «Міхась Падгорны» была пастаўлена ў канцэртным выкананні сіламі мастацкіх калектываў Беларускага Дзяржаўнага тэатра оперы і балета пры ўдзеле салістаў хора і аркестра пад кіраўніцтвам дырыжора Шнейдэрмана.

Кампазітар Е. К. Цікоцкі змог багата скарыстаць беларускі музыкальны фальклор. Асабліва ўдаліся кампазітару хоры. У оперы ёсць рад мілагучных, запамінаючыхся песень.

Пасля праслухвання адбылося абмеркаванне оперы. Выступаючыя таварышы далі добрую ацэнку новаму твору беларускага мастацтва. Адначасова было зроблена рад заўваг і ўказанняў на неабходнасць унесці некаторыя папраўкі і дадзелкі, як у лібрэта, так і ў музыцы (асабліва інструментоўка).

Аўтары оперы і кіраўніцтва тэатра дзякавалі прадстаўнікам квітнеючага мастацтва вялікага рускага народа за дапамогу ў стварэнні першай беларускай оперы.

Учора прыехаўшыя госці знаёміліся з новымі творамі беларускага мастацтва—балетам «Салавей» (музыка Крошнера) і операй «Кацярына Жарнасек» (музыка Шчэглова, лібрэта Клімковіча) і іншымі, па якіх таксама далі свае заўвагі і каштоўныя ўказанні.

Ф. КАНСТАНЦІНАЎ.

Комсамольцы менскага станкабудаўнічага завода імя Варашылава у азнаменаванне 20-годдзя ВЛКСМ абавязаліся сабраць у падарунак краіне новы складаны станок. НА ЗДЫМКУ: комсамолец-стаханавец тав. П. К. Камінскі, які выконвае штодзённую норму на 200 проц., за зборкай станка.

Фото С. Грына.

ЗАКОНЧЫЛІ ЗДАЧУ БУЛЬБЫ ДЗЯРЖАВЕ

СТАРОБІН. Калгас «Чырвоны араты», Мяцевіцкага сельсовета, поўнасцю разлічыўся з дзяржавай па бульбапастаўках. Усяго дзяржаве здана 66 тон добраякаснай бульбы.

Зараз калгас здае бульбу ў лік натураплаты за работу МТС.

П. ЛОЙКА.

АГУЛЬНАГАРАДСКІ СХОД ПРОФАКТЫВА

Учора ў клубе імя Сталіна адбыўся агульнагарадскі сход профактыва гор. Менска. На сходзе прысутнічала 800 чалавек.

З дакладам аб рашэннях VII пленума ВЦСПС выступіў тав. Зяленка. У разгарнуўшыхся спрэчках выступіўшыя таварышы адзначылі, што профсаюзныя арганізацыі зусім мала займаюцца пытаннямі стаханаўскага руху, вырошчваннем нізавога актыва, аховай працы, жыллёвым будаўніцтвам і інш.

Намеснік старшыні ЦК саюза сярэдніх і пачатковых школ тав. Міхайлаў прывёў рад фактаў грубага парушэння профсаюзнай дэмакратыі на месцах.

На сходзе было завострана пытанне аб вялікіх непаладках у забеспячэнні працоўных Менска дровамі і абслугоўванні рабочых паліклінікамі і медпунктамі.

Пасля прыняцця рэзалюцыі сход аднадушна, пад бурныя апладысменты, паслаў прывітальную тэлеграму правадыру народаў вялікаму Сталіну

КЛОПАТЫ АБ ІНВАЛІДАХ І ПЕНСІЯНЕРАХ

Гэтымі днямі заканчваюць летні зон тры дамы адпачынку каапера інвалідаў Беларусі. На працягу л 1800 чалавек — 33 проц. усіх прац чых у арцелях інвалідаў правялі с водпуск у дамах адпачынку.

600 інвалідаў, а таксама пенсія раў Народнага камісарыята сацы нага забеспячэння БССР у бягу годзе па бясплатных пуцёўках лячы ся і адпачывалі ў санаторыях Кры Каўказа і Украіны і да 500 чалаве мясцовых здраўніцах. Стаханавец-вец рэчыцкай арцелі «Чырвоны ба т. Хайдлер правёў свой адпачына Еўпаторыі, стаханавец-кравец арц скай арцелі «Комунар» т. Гармазо Ялце, гомельскі пенсіянер т. Песін чыўся ў Кіславодску. Закупляю яшчэ 430 пуцёвак у здраўніцы Са і БССР.

На адпачынак і лячэнне інваліда пенсіянераў рэспублікі ў бягучым дзе адпушчана паўтара мільёна р лёў.

НОВЫЯ КІНОПЕРАСОЎКІ

З пачатку гэтага года ў раёны Б накіравана 32 новыя аўтакіноперасо Заканчваецца мантаж яшчэ 8 кінопе совак, якія зараз таксама накіроўва ў раёны рэспублікі. К канцу года гасную вёску БССР будуць абслугоўв 147 гукавых аўтакіноперасовак.

ДЗЕННІК

Даклад для агітатараў г. Менска тэму: «Міжнароднае становішча» адбудзе 30 верасня ў 6 гадзін вечара ў Доме пар тыва (вялікая зала). Білеты атрымаць у комах КП(б)Б.

30 верасня ў 7 гадзін вечара ў мяшканні Белсаюзфота (Комсамольская, рэдакцыя газеты «Звязда» і бюро фотасе склікае нараду фотарэпарцёраў і фота целяў г. Менска.

АД КЛІЧАЎСКАГА РК КП(б)Б.

Згублены партыйны білет за № 0863315 у 1936 года, выданы Клічаўскім РК КП(б)Б імя Скрыбунаса Даната Іванавіча, ліч несапраўдным.

АД КАПАТКЕВІЦКАГА РК КП(б)Б

Украдзены партыйны білет за № 086 выданы Капаткевіцкім РК КП(б)Б на Шармана Янкеля Сімхова, лічыць несапр ным.

Вык. абавязкі адказнага рэдактар Д. Т. ЛЕБЕДЗЕЎ

СЁННЯ Ў ТЭАТРЫ І КІНО:

Гастролі Віцебскага Белдзяржтэатра мяшк. Белдзярждрамтэатра) — Дзеці Ва шына. Кінотэатр «Чырвоная Зорка» — фесар Мамлок. «Інтэрнацыянал» — Ц Дзіцячы кінотэатр — Бялее парус адзі «Навіны дня» — Ля паўднёвых граніц (нал Саюзкінохронікі ў 3 ч. «Спартак» Вясёлыя рабяты. «Парыжская Кому (ЦПКА) — «Новые времена»